

Аляксей Грос — гэта не толькі імя ў айчынным шоу-бізнэсе, але і новы моладзевы трэнд. Малады, рамантычны, таленавіты і, галоўнае, шчыры.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

6 САКАВІКА 2013 г. СЕРАДА № 43 (27408) Кошт 1300 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ЦЫТАТА ДНЯ

Віктар ЧАЙЧЫЦ, старшыня Рэспубліканскай калегіі адвакатаў:

«Юрыдычная дапамога для беларусаў стане больш даступнай. У сувязі з ростам ліку спецыялізаваных юрыдычных кансультацый, бюро і адвакатаў яна стане таннейшай, у краіне будзе ўзмацняцца спецыялізацыя адвакатаў. Калі звычайнаму адвакату можна спатрэбіцца два-тры дні, каб разабрацца ў пытанні кліента, то адвакат спецыялізаванага бюро зможа даць адказ за пару гадзін, а гэта значыць, што яго паслуга абыдзецца кліенту танней. Разам з тым, кошт працы адваката і цяпер у Беларусі невысокі. Больш за тое, у рэспубліцы заканадаўча вызначаны выпадкі, калі маламайёмасныя грамадзяне могуць атрымаць бясплатную юрыдычную дапамогу».

НАДВОР'Е СЁННЯ

Брэст	+ 11°	☀
Віцебск	+ 4°	☁
Гомель	+ 5°	☀
Гродна	+ 2°	☀
Магілёў	0°	☀
Мінск	+ 2°	☀

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 6.03.2013 г.

Долар ЗША	8640,00	▲
Еўра	11260,00	▲
Рас. руб.	281,50	▲
Укр. грыўня	1060,12	▲

КОРАТКА

Куратарства канцэрна «Белнафтахім» ускладзена на прэм'ер-міністра Міхаіла Мясніковіча.

У выніку аднаўлення парушаных правоў работнікаў выплачана амаль Br1 млрд 641 млн.

У Беларусі ордэнам Маці ўзнагароджаны 7 тыс. 219 жанчын, якія нарадзілі і дастойна выхавалі пяць і больш дзяцей. У гэтым годзе ордэнам Маці ўзнагароджаны ўжо 86 жанчын.

Дыферэнцыяцыя ў аплаце працы работнікаў Беларусі па відах эканамічнай дзейнасці за студзень 2013 года склала 4,1 раза.

ISSN 1990 - 763X

Фота БЕЛТА

БЕЛАРУСЬ БУДЗЕ АКТЫЎНА РАЗВІВАЦЬ ТЭКСТЫЛЬНУЮ І ШВЕЙНУЮ ВЫТВОРЧАСЦЬ

Аб гэтым ішла размова 5 сакавіка ў час рабочай паездкі Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў Мінскую вобласць і наведвання ААТ «Дзяржынская швейная фабрыка «Эліз», паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы.

Гэта прадпрыемства, заснаванае ў 1928 годзе, спецыялізуецца на пашыве верхніх мужчынскіх і дзіцячых кашуль з усіх відаў тканін, выпускае трыкатажныя вырабы, жаночыя блузкі, гальштукі, шыйныя хусткі, шалікі, камплекты для саўны. Прадукцыя выпускаецца пад гандлёвымі маркамі Tino Aretty, Leonardo, Eliz, «ЭЛІЗ для ВАС».

Доля дзяржавы ў статутным фондзе прадпрыемства адсутнічае.

Прэзідэнту далажылі аб фінансава-вытворчым стане фабрыкі, праведзеных мерапрыемствах па яе тэхнічным пераўзбраенні і выпуску новай прадукцыі. Так, прадпрыемства распрацавала план мадэрнізацыі дзеючых вытворчасцяў і стварэння новых высокапрадукцыйных рабочых месцаў, разлічаны на рэалізацыю да 2015 года.

СТАР.2

Святочны бонус

У ГОНАР ЖАНЧЫН — ЗНІЖКІ!

Напярэдадні 8 Сакавіка гандлёвыя арганізацыі сталіцы аб'яцваюць прадаваць некаторыя тавары па зніжаных коштах.

Як паведамілі ў прэс-службе Мінгарвыканкама, у перадсвяточныя дні пакупнікі змогуць набыць са зніжкай ад 15 да 50 працэнтаў некаторыя парфумерна-касметычныя тавары, гарсэтныя вырабы і бялізнавы трыкатаж, гадзіннікі, ювелірныя вырабы. Таксама ў мінскіх універмагах і ў іншых вялікіх гандлёвых аб'ектах са зніжкай будуць прадавацца трыкатажныя, швейныя вырабы, зімовыя абутак, гаспадарчыя тавары, халадзільнікі, маразільнікі, пральныя машыны...

Некаторыя фірмовыя і спецыялізаваныя крамы перад жаночым святам таксама збіраюцца прывабліваць пакупнікоў зменшанымі коштамі. Так, крамы

«Белювеліргандлю» прапануюць зніжкі 20 працэнтаў на ювелірныя вырабы вытворчасці Гомельскага ВА «Крышталь», кампанія «ОМА» зменшыць на 40 працэнтаў кошт на тавары для інтэр'еру і дызайну, абутковае прадпрыемства «Луч» у перадсвяточны час дае зніжку 10 працэнтаў на жаночыя тавары, а крамы закрытага акцыянернага таварыства «Мэбля, будматэрыялы» праводзяць Тызень мэблевай моды з ЗАТ «Пінскдрэў» са зніжкамі ад 4 да 20 працэнтаў на некаторыя віды прадукцыі.

Перад жаночым святам у крамах Мінска плануецца правесці 480 розных рэкламных акцый, у тым ліку і 230 распродажаў тавараў за кошт змяншэння адпускных цэн вытворцаў на 5-20 працэнтаў і гандлёвай надбавкі на 5-50 працэнтаў, што ў цэлым дазволіць знізіць рознічныя цэны на 10-50 працэнтаў.

Ганна ГАРУСТОВІЧ.

ПРАМАЯ ЛІНІЯ

Аб «пралесках» і дарожнай бяспецы

Шаноўныя аўтаўладальнікі і звычайныя пешаходы, **СЁННЯ, 6 САКАВІКА**, у сераду, у вас з'явіцца магчымасць задаць свае набалелыя пытанні начальніку ўпраўлення Дзяржаўтаспекцыі Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь **Юрыю Аляксандравічу ЛІТВІНУ**. «Прамая лінія» з яго ўдзелам адбудзецца з **11.00 да 12.30** у рэдакцыі газеты. Званіце, калі ласка, на рэдакцыйны нумар **8 (017) 292 38 92** або **292 38 21**. Папярэднія пытанні можна пакінуць па нумары: **8 (017) 287 18 29**.

ПРАМАЯ ЛІНІЯ

ШТО РАБІЦЬ З ЧЭКАМІ «МАЁМАСЦЬ»?

На пытанні, звязаныя з выдзяленнем зямельных участкаў пад індывідуальнае будаўніцтва, аб механізмах абмену чэкаў «Маёмасць», нюансах рэгістрацыі нерухомай маёмасці падчас прамой тэлефоннай лініі чытачам нашага выдання адкажа **старшыня Дзяржаўнага камітэта па маёмасці Беларусі Георгій Іванавіч КУЗНЯЦОЎ**.

«Прамая лінія» адбудзецца **7 сакавіка**, у чацвер, з **11.00 да 12.00** у рэдакцыі «Звязды». Нумары «прамой лініі»: **8 (017) 292 38 92, 8 (017) 292 38 21**. Папярэднія пытанні можна дасылаць на электронны адрас: **zvarot@zvyazda.minsk.by**.

ПЕНСІІ ВЫПЛАЦЯЦЬ ДАТЭРМІНОВА

Графік выплаты пенсій у Беларусі скарэктаваны ў сувязі з надыходзячым святам 8 Сакавіка. Пра гэта «Звяздзе» паведамілі ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Белпошта».

Датэрмінова выплачваюць пенсіі (дапамогі) за 8 сакавіка ў сельскіх аддзяленнях паштовай сувязі Брэсцкай вобласці і ва ўсіх аддзяленнях паштовай сувязі Мінска пачалі ўжо ўчора. Сёння ж, 6 сакавіка, пенсійныя выплаты стартуюць у гарадскіх аддзяленнях паштовай сувязі (далей — АПС) Брэсцкай вобласці, у сельскіх АПС Гродзенскай вобласці, ва ўсіх АПС Віцебскай, Мінскай і Магілёўскай абласцей. Ва ўсіх АПС Гомельскай вобласці і гарадскіх АПС Гродзенскай вобласці пенсіі за 8 сакавіка выплацяць 7 сакавіка.

Надзея ДРЫЛА.

Да ведама

8 сакавіка будуць працаваць толькі дзяжурныя аддзяленні паштовай сувязі. У суботу ж 9 сакавіка ўсе АПС будуць працаваць па звычайным графіку.

«Казюкі-2013» сабралі ў Гродне народных умельцаў з Беларусі, Літвы і Польшчы.

Фота БЕЛТА

Бондар з вёскі Зарыца Гродзенскага раёна Міхаіл КУКСА.

БЕЛАРУСЬ БУДЗЕ АКТЫЎНА РАЗВІВАЦЬ ТЭКСТЫЛЬНУЮ І ШВЕЙНУЮ ВЫТВОРЧАСЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

У мінулым годзе на прадпрыемстве быў укаранены аўтаматычны раскройны комплекс Lectra, на набыццё машын, абсталявання, транспартных сродкаў было накіравана Вр1,8 млрд. На арандаваных ва Уздзе плошча створана 20 рабочых месц, што дало магчымасць забяспечыць выпуск больш як 35 тыс. вырабаў. У 2013 годзе будзе набыта 43 адзінкі тэхналагічнага абсталявання для швейных патокаў на суму Вр1,3 млрд. У 2014 годзе плануецца ўкараненне сістэмы аўтаматызаванага праектавання адзення, у 2015 годзе — запуск аўтаматызаваных насцілачнага комплексу і тэхналагічнага абсталявання ў швейных патоках.

Апошнія гады прадпрыемства стварыла 9 вытворчых філіялаў за межамі Дзяржынска, у прыватнасці ва Уздзе, у Стоўбцах, Нясвіжы і іншых малых гарадах. У планах — адкрыццё каля 40 спецыялізаваных крамаў.

Як раскажаў генеральны дырэктар фабрыкі Юрый Лукашэвіч, на прадпрыемстве вядзецца вялікая работа па нарошчванні экспарту паслуг і прадукцыі. У 2012 годзе экспарт прадукцыі вырас на 20 працэнтаў у параўнанні з 2011 годам, і на працягу бліжэйшых трох гадоў яго плануецца павялічыць на 150 працэнтаў.

Аляксандр Лукашэнка пацікавіўся зарплатай работнікаў фабрыкі, якая ў сярэднім за 2012 год складала толькі Вр2632,8 тыс., што ніжэй, чым сярэдняя зарплата не толькі ў краіне, але і ў швейных прадпрыемствах канцэрна «Беллегпрам». Старшыня канцэрна Міхаіл Сучкоў запэўніў, што зарплата работнікаў «Эліз» будзе паступова павялічвацца. У прыватнасці, у лютым яна павінна склаці каля Вр3,5 млн. Прэзідэнт нагадаў сваё патрабаванне, што нарошчваюцца яна павінна паралельна з ростам вытворчасці і продажаў.

Кіраўніку дзяржавы далажылі ў цэлым аб стане і перспектывах развіцця прадпрыемстваў швейнай галіны канцэрна «Беллегпрам».

У склад канцэрна ўваходзяць 23 арганізацыі швейнай галіны, доля якіх у вытворчасці швейнай прадукцыі па краіне складае амаль 70 працэнтаў. Сярэдняспісачная колькасць занятых на гэтых прадпрыемствах складае 14 тыс. чалавек. Асноўным напрамкам развіцця швейнай галіны з'яўляецца мадэрнізацыя вытворчасці, у прыватнасці ўкараненне аўтаматызаванага тэхналагічнага абсталявання, стварэнне рабочых месц сістэм аўтаматызаванага праектавання адзення. Тэхналагічнае пераснашчэнне вытворчасцяў прадпрыемстваў канцэрна дасць магчымасць знізіць да 40 працэнтаў знос актыўнай часткі абсталявання. У 2012 годзе швейныя прадпрыемствы выпусцілі 27,8 млн вырабаў. Чысты прыбытак арганізацыі ў мінулым годзе склаў амаль Вр300 млрд і павялічыўся ў 1,2 раза ў параўнанні з узроўнем 2011 года. Рэнтабельнасць продажаў за 2012 год склала 18,3 працэнта. Колькасць стратных прадпрыемстваў знізілася з 18 да 10.

Прадпрыемствы швейнай галіны пастаўлялі свае вырабы ў 38 краін, пры гэтым асноўным імпарцёрам застаецца Расійскай Федэрацыя (82,7 працэнта). Уласная тавараправодная сетка прадстаўлена за мяжой 22 суб'ектамі, у Беларусі працуюць 125 фірменных крамаў. Экспарт у 2012 годзе склаў амаль \$240 млн, імпорт — амаль \$150 млн.

Было ўзнята пытанне развіцця камвольнай вытворчасці. Першы віцэ-прэм'ер Уладзімір Сямашка прапанаваў рэалізаваць праект па развіцці камвольнай вытворчасці на базе ААТ «Сукно» і ААТ «Слонімска камвольна-прадзільная фабрыка». У прыватнасці, з ААТ «Камволь» у Мінску частку абсталявання плануецца перанесці ў ААТ «Сукно» і на прадпрыемства ў Слоніме, а вызваленыя плошчы ААТ «Камволь» перадаць у распараджэнне мінскім уладам для размяшчэння выставачнага комплексу або іншых мэт. Паводле слоў першага віцэ-прэм'ера, рэалізацыя гэтага праекта абыдзецца танней, чым поўная мадэрнізацыя ААТ «Камволь», і можа быць ажыццёўлена ў больш сціслыя тэрміны. У выніку ў Беларусі будуць створаны магутнасці па вытворчасці 4 млн м камвольнай тканіны і 2,7 млн м суконнай. «Такім чынам, мы будзем развіваць магутнасці ААТ «Сукно» і ўзнімаць фабрыку ў Слоніме, якая будзе рабіць пражу для камвольнай, касцюмнай і трыкатажнай прадукцыі», — сказаў Уладзімір Сямашка. Акрамя таго, не выключана ў праекце ўдзел замежных інвестараў.

Прэзідэнт лічыць, што праект мае патрэбу ў дэталёвым разглядзе. «Гэта цікавае пытанне, але яго трэба не ў спешцы вырашаць. Калі мы гэтым варыянтам дасягаем тых мэт, якія ставілі па ААТ «Камволь», то чаму б і не?» — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ў выпадку рэалізацыі праекта ўсе работнікі ААТ «Камволь» павінны быць працаўладкаваны.

Прэзідэнт дадаў, што ў бліжэйшы час мае намер асабіста наведаць і ААТ «Сукно», і ААТ «Слонімска камвольна-прадзільная фабрыка».

Аляксандр Лукашэнка наведаў швейны і раскройны цэхі фабрыкі, участкі па вытворчасці мужчынскіх кашуль і гальштрыхі, азнаёміўся з работай транспартна-тэхналагічнай лініі Etom, аўтаматызаванага раскройнага комплексу Lectra, агледзеў выстаўку прадукцыі, што вырабляецца ў «Эліз».

Прэзідэнт таксама пабыў у краме пры Дзяржынскай швейнай фабрыцы «Эліз», азнаёміўся з асартыmentам прадстаўленай тут прадукцыі і ў цэлым застаўся задаволены работай прадпрыемства.

■ Небяспека

ВЯЛІКАЯ ВАДА НЕ ПРАГНАЗУЕЦЦА,

але да яе рыхтуюцца на Брэстчыне

Гэтай вясной на Брэстчыне не чакаецца вялікай паводкі. Як паведамілі ў абласным упраўленні МНС, максімальная ўзроўні вады ў басейне Заходняга Буга і правабярэжных прытокаў Прыпяці прагназуюцца бліжэй да сярэдніх шматгадовых значэнняў і нават крыху ніжэйшыя за іх. За суткі вада ў Бугу прыбывае на 1-4 сантыметры, а на асобных участках Прыпяці — да 15 сантыметраў.

І тым не менш у вобласці рыхтуюцца да любога варыянту развіцця падзей. Створаны спецыяльны штабы для кантролю і кіравання ліквідацыі наступстваў магчымых надзвычайных сітуацый. Удакладнены склад эвакуацыйных камісій, парадак апавяшчэння насельніцтва, пытанні арганізацыі дзеянняў пры пагрозе і ўзнікненні

надзвычайных сітуацый, правядзенні аварыйна-выратавальных і іншых неадкладных работ.

Паводле вынікаў шматгадовых назіранняў спецыялісты адзначаюць, што пры дасягненні ўзроўню вады ў рэках Заходні Буг, Гарынь, Прыпяць, Стыр крытычных адзнак могуць быць падтоплены 35 населеных пунктаў Брэсцкага, Лунінецкага, Пінскага і Столінскага раёнаў. У зону магчымага падтаплення трапляюць 587 домаўладанняў, дзе пражывае 1402 чалавекі. Пры гэтым адпаведныя службы падрыхтавалі 19 пунктаў працяглага пражывання, дзе могуць размясціцца 1285 чалавек.

Брэсцкі абласны камітэт прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя праводзіць маніторынг стану водаахоўных зон. На базе гідра-

лагічнага паста «Лапаціна» ў Пінскім раёне летась пачала працаваць аўтаматычная гідраметэаралагічная станцыя. Звесткі з яе аб узроўні вады, хуткасці цячэння, тэмпературы вады і паветра кожныя 15 хвілін перадаюцца на метэа-спадарожнік, а затым праз інтэрнэт — да карыстальнікаў. Інфармацыя выкарыстоўваецца спецыялістамі ў тым ліку і для прагназавання сітуацыі.

На рэках вобласці выратавальнікі вызначылі чатыры участкі, дзе пры ўзнікненні затораў у час ледаходу можна правесці ўзрыўныя работы. У гэтыя дні вядзецца пільнае назіранне не толькі за магчымымі месцамі ўзнікнення затораў, але і за станам ахоўных дамбаў, іншых аб'ектаў. Да пропуску паводкі падрыхтавана вялікая колькасць тэхнікі — пагрузчыкі, самазвалы,

аўтакраны, помпавая тэхніка, плаўсродкі і іншае. Толькі на базе Пінскага, Лунінецкага і Столінскага раёнаў створана восем зводных атрадаў для ліквідацыі наступстваў НС, звязаных з вялікай вадой. А Баранавіцкім аддзяленнем чыгуны на станцыі Лунінец фарміруецца спецыяльны цягнік. У ім адзін вагон і чатыры платформы з каменем, друзам і іншымі матэрыяламі. У дзясятках арганізацый створаны неабходныя запасы харчавання, тавараў першай неабходнасці, будматэрыялаў, інструментаў і абсталявання.

Арганізавана ўзаемадзеянне па інфармацыйным абмене з Гомельскай вобласцю, Валынскай і Ровенскай абласцямі Украіны аб стане і прагназаванні ўзроўня паводкі.

Святлана ЯСКЕВІЧ

■ Меркаванне

ВЫШЭЙШАЯ АДУКАЦЫЯ: СКАРАЧАЦЬ АБО ЗМЯНЯЦЬ ПАДЫХОДЫ?

Сярод усіх аспектаў сацыяльнай палітыкі беларускай дзяржавы, мабыць, ніводзін не выклікае ў апошні час такіх спрэчак, як развіццё вышэйшай адукацыі

І гэта не дзіўна. Бо, хоць з пункту гледжання сацыялогіі найбольш значнай часткай сацыяльнай сферы з'яўляецца пенсійнае забеспячэнне грамадзян, адукацыя непарыўна звязана з будучыняй грамадства, з лёсам найбольш актыўнай сацыяльнай групы — беларускай моладзі. Акрамя таго, калі ў дачыненні да пенсійнай сістэмы пазіцыя дзяржавы з'яўляецца больш чым адназначнай, то па пытанні развіцця вышэйшай адукацыі адзінства пазіцыі не назіраецца.

Якія толькі думкі ні выказваліся з нагоды вышэйшай адукацыі ў Беларусі! З аднаго боку, грамадства чула шматлікія заявы пра тое, што неабходна скараціць даступнасць вышэйшай адукацыі, каб прывесці падрыхтоўку кадраў у адпаведнасць са структурай рынку працы. Асабліва паслядоўна гэтую лінію праводзіў урад.

З другога боку, не прайшла міма ўвагі і крытыка з боку кіраўніка дзяржавы на адрас беларускіх ВНУ. Крытыка гэтая тычылася, у першую чаргу, высокага кошту адукацыйных паслуг, гэта значыць, па сутнасці, недастатковай іх даступнасці для насельніцтва.

Як той казаў, разбярэмся.

Прыхільнікі скарачэння вышэйшай адукацыі звяртаюць увагу, у асноўным, на дзве рэчы. Па-першае, на тое, што гэта дарагое задавальненне. Атрыманне вышэйшай адукацыі вялікай колькасцю маладых людзей патрабуе вялікіх выдаткаў на прадастаўленне адукацыйных паслуг з боку дзяржавы. Ацэнкі, агучаныя Міністэрствам адукацыі Беларусі ў пачатку 2013 года, паказваюць, што нават тыя сумы, якія плацяць студэнты платнай формы навучання, пакрываюць толькі крыху больш за 40% выдаткаў ВНУ і дзяржавы на прадастаўленне адукацыі.

Акрамя таго, негатывыны эканамічны вынік складаецца з таго, што адпаведная колькасць працаздольных маладых людзей і дзяўчат, атрымліваючы адукацыю, не прысутнічаюць на рынку працы і не ўносяць свой уклад у эканамічны рост.

Аднак яшчэ больш значным, ключавым аргументам прыхільнікаў скарачэння вышэйшай адукацыі з'яўляецца ўказанне на так званую структурную неадпаведнасць паміж вынікамі дзейнасці сістэмы адукацыі і рынкам працы. Перш

за ўсё, маецца на ўвазе тое, што ў краіне адбываецца «перавытворчасць» выпускнікоў па пэўных спецыяльнасцях і ўзроўні кваліфікацыі, у той час як па цэлым шэрагу іншых спецыяльнасцяў (гаворка ідзе найперш аб рабочых спецыяльнасцях) назіраецца востры дэфіцыт кадраў, які падрывае канкурэнтаздольнасць галін. У якасці аднаго з прыкладаў такога становішча спраў прыводзяць якраз Беларусь, дзе, як вядома, маецца «лішак» эканамістаў, менеджараў, юристаў, журналістаў, а таксама перакладчыкаў, настаўнікаў і іншых гуманітарыяў, на фоне «дэфіцыту» сталяроў, электрыкаў, будаўнікоў і гэтак далей.

Практыка краін Захаду і перадавыя напрацоўкі спецыялістаў краін постсавецкай прасторы пераканаўча паказваюць, што паспяховае спалучэнне работы сістэмы адукацыі з развіццём эканомікі краіны магчыма толькі на аснове лідарскай ролі адукацыі.

Аднак перш чым пераходзіць да аналізу ўласна беларускай сітуацыі, было б нядарэмна ўявіць, якую ж ролю адыгрывае сістэма адукацыі ў грамадскім узнаўленні і развіцці. Абстрагуючыся ад такіх тонкіх матэрыяў, як выхаванне паўнаватаснага чалавека, функцыю вышэйшай адукацыі можна звесці да падрыхтоўкі кадраў для эканомікі. Пры гэтым відавочна, што цяперашняя сістэма адукацыі рыхтуе кадры для будучай эканомікі — той, якая будзе праз 4-5 гадоў.

Якім чынам атрымліваецца ўяўленне пра тое, якой будзе эканоміка праз такі прамежак часу? Як правіла, на падставе даволі лінейных мадэляў, якія выкарыстоўваюцца для прагназавання развіцця рынку працы. Прагнозна мадэль забяспечваецца ўлік натуральнага руху насельніцтва (выбыцця працоўнай сілы ў сілу ўзроставага і іншых фактараў), а таксама тых эканамічных тэндэнцый, якія відавочныя ўжо на сённяшні дзень.

З працай падобнага роду заўсёды ўзнікае шэраг зразумелых пытанняў метадычнага і метадалагічнага характару. Як быць з новымі эканамічнымі тэндэнцыямі? Якім чынам могуць быць улічаны прарывы ў навуцы і тэхналогіі, якія могуць быць здзейснены за 4-5 гадоў? Якім чынам магчыма ўлічыць выбуховы рост тых ці іншых сектараў эканомікі?

Але пры спробах іх вырашэння ўзнікаюць яшчэ больш складаныя, фундаментальныя пытанні. Ці павінна наогул сістэма адукацыі толькі падладжвацца пад эканамічныя тэндэнцыі? Што рабіць, напрыклад, калі эканоміка краіны пачала дэградаваць? Ці павінна сістэма адукацыі абслугоўваць эканамічную дэградацыю краіны і падладжвацца пад яе? І калі павінна, то як жа можа ўзнікнуць дадатковы рэсурс, які дазволіць выйсці са стагнацыі і рэцэсіі? І дзе магчыма будзе ўзяць кадры, калі эканоміка пачне расці пад дзеяннем вонкавых абставін?

Практыка краін Захаду і перадавыя напрацоўкі спецыялістаў краін постсавецкай прасторы пераканаўча паказваюць, што паспяховае спалучэнне работы сістэмы адукацыі з развіццём эканомікі краіны магчыма толькі на аснове лідарскай ролі адукацыі. Менавіта адукацыя ў цесным узаемадзеянні з навукай і прамысловасцю не толькі забяспечвае эканоміку першакласнымі кадрамі, але і сама стварае новыя напрамкі эканамічнага развіцця. Безумоўна, для таго, каб адукацыя выконвала гэтую ролю, неабходна яе адмысловая арганізацыя. Але да таго, як такая арганізацыя зможа паўстаць, трэба дакладнае разуменне таго, што менавіта будучыня з'яўляецца прычынай цяперашняга.

Адпаведна, правільная пастаноўка праблемы развіцця сістэмы вышэйшай адукацыі ў Беларусі немагчыма вакол «лёсавызначальных» пытанняў у духу «трэба нам больш студэнтаў і выпускнікоў ВНУ і менш выпускнікоў ПТВ ці адварот?».

Правільная пастаноўка гэтай праблемы можа ажыццяўляцца толькі вакол пытання: як зрабіць адукацыю ў саюзе з навукай і прамысловасцю асноўным рухальным механізмам эканамічнага развіцця Рэспублікі Беларусь?

Пытанні эканоміі, правільнага размеркавання рабочай сілы паміж галінамі пры гэтым, безумоўна, вельмі важныя, асабліва — для невялікай і небагатай рэсурсамі беларускай эканомікі. Аднак іх ні ў якім разе нельга выкарыстоўваць для таго, каб адмаўляцца ад развіцця сістэмы адукацыі як такой. Развіццё адукацыі павінна ажыццяўляцца, зыходзячы з меркаванняў найлепшага вырашэння тых задач, якія вырашае менавіта адукацыя.

Юрый ЦАРЫК,
палітычны аналітык, кіраўнік
Беларускай групы развіцця.

■ У асаблівых умовах

СЛУЖЫЎ РАДЗІМЕ ПАД ІНШЫМ ПРОЗВІШЧАМ

Калі з-за зразумелай сакрэтнасці працы разведчыкаў з часам штосці становіцца вядома пра іх дзейнасць, то што тычыцца іх жонак, яны так і застаюцца «ў цені». Тым больш калі яны былі разам з мужамі ў службовых камандзіроўках.

Людміла Уладзіміраўна Цяцюева (на фота) знаходзілася са сваім мужам-разведчыкам у Народна-Дэмакратычнай Рэспубліцы Емен каля 6,5 года, а ўсяго разам з каханым за мяжой каля 10 гадоў. Яе муж, з якім яна пражыла 46 гадоў, памёр у 2004 годзе.

Людміла Уладзіміраўна расказвае, што вайну яна перажыла двойчы. Першы раз — яшчэ маленькай дзяўчынкай, калі спалілі яе родную вёску ў Сенненскім раёне. А другі раз — у далёкім Емене.

— Пасля вайны я вучылася ў Ленінградзе, дзе і пазнаёмілася з будучым мужам, студэнтам Ленінградскага інстытута замежных моў.

Людміла потым 4 гады жыла ў Германіі, дзе Пётр Цяцюеў працаваў перакладчыкам — у час, калі ішла халодная вайна і актывізавалася спецслужба Захаду.

— А з намі ж былі маленькія дзеці. Калі адбыліся вядомыя чэхаславацкія падзеі, нашых мужоў адправілі на мяжу з Чэхаславакіяй. А нам казалі, каб абараняліся, як зможа. Нават сякеру ставіла тады каля дзвярэй, бо былі розныя правакацыі супраць нас, — працягвае ўдава разведчыка. — Потым вярнуліся на Радзіму. Муж пасля Германіі на кароткія тэрміны зноў выязджаў за мяжу. Яго наогул рыхтавалі да службы ў Афганістане. Але нечакана накіравалі ў Емен. Сказалі, што трэба абавязкова ехаць з сям'ёй. Але дачка на той час яшчэ не скончыла 9-ты клас, сын вучыўся ў інстытуце. Дзяцей пакінулі ў СССР.

Жамчужнае мора і... ніякай цывілізацыі

Людміла Уладзіміраўна ўспамінае, што ляцелі да Емена доўга — амаль 12 гадзін. Працавала яна ў пасольстве ў школе — выкладала матэматыку. У Емене пры пасольстве была добрая школа, бо тут жыла вялікая савецкая «калонія» — больш як 7000 чалавек з дзецьмі. СССР вельмі дапамагала тады гэтай краіне, важнай у геапалітычным і стратэгічным плане. У Емене дыслацыраваліся савецкія самалёты-разведчыкі, туды часта заходзілі нашы ваенныя караблі. Пры пасольстве было гандлёвае прадстаўніцтва, у краіне працавалі ваенныя і эканамічныя саветнікі.

У справы мужа Людміла Уладзіміраўна, як яна жартуе, не ўлазіла. Больш успамінае пра цяжкія кліматычныя ўмовы: спякота была пад 50 градусаў. Пакуль да кухні дойдзеш — пот градам. Многа не елі. У выніку худыя ў СССР прыехалі.

Толькі ўначы было больш-менш камфортна, і нават кіно пад адкрытым небам паказвалі.

— У госці да мясцовых не хадзілі. Вакол — горы, пустыня, прыгожае мора, дзе вада жамчужнага колеру і ніякай цывілізацыі. Нармальнага жылля няма, большасць — простыя збудаванні, жылцы якіх адходы прама на вуліцу выкідалі. Калі пачалася жорсткая грамадзянская вайна, нават на тэрыторыю пасольства, дзе мы жылі, ляцелі снарады. Снарад трапіў у дом пасла, і дах выбухам знесла. Страшна было. Жанчыны і дзеці хаваліся на падлозе. Разбамбілі водаправод, электрычнасць адключылася. Патрэбна было эвакуіравацца. Муж, які адказваў за бяспеку, звязваўся з Цэнтрам. Савецкія ваенныя караблі вырашылі падагнаць бліжэй да берага. А мяс-

Удава разведчыка Людміла Уладзіміраўна Цяцюева.

цовым кланам аб'явілі ўльтыматум, каб спынілі вайну, інакш будзе нанесены ракетны ўдар.

Жанчына шчыра прызнаецца, што сама ў Емене ніякіх падзвігаў не ўчыняла. Была мужу надзейным тылам. Мясцовай мовы не ведала. Перакладчык з пасольства спрабавала вучыць, але мова цяжка давалася. Хаця трэба было хадзіць у горад і на рынку нешта купляць.

— А ў мясцовых, дарэчы, не было ў продажы ні бульбы, ні памідораў. Савецкія спецыялісты спрабавалі іх навучыць вырошчваць усё гэта, — успамінае нюансы жыцця ўдава разведчыка. — Свае там былі толькі бананы, рыба, а ўсё астатняе — прывазное. Але мясцовыя вучыцца не хацелі. Ляжаць на пляжы, плаваюць у дзіўным па прыгажосці моры — вось і ўся іх «занятасць».

У Емене давалі і прыёмы ў пасольствах.

Наша гераіня хадзіла ў англійскае пасольства з мужам. Пётр Макаравіч там вырашаў свае службовыя задачы. Перад тым, як адправіцца на прыём, савецкія жанчыны павінны былі апрануцца згодна з этыкетам. Доўгія сукенкі выпісвалі з-за мяжы. Некаторыя самі шылі. А перад прыёмам у савецкім пасольстве, меню абмяркоўвалі з жонкай пасла. Рабілі бутэрброды, рыбныя стравы і яшчэ тое, што можна хутка згатаваць.

Былі і прыемныя нечаканасці. Аднойчы на Новы год ім нават ёлку з савецкага самалёта літаральна скінулі. Такі сюрпрыз зрабіў лётчык, сябар разведчыка. Дзеці са школы кінутыя ўпрыгожваць. Цяцкі рабілі з паперы і іншага, што было пад рукамі... Радасці было вельмі шмат.

Удава разведчыка цяпер ужо прабабуля: яе праўнучцы сем месяцаў. А яшчэ ў яе два ўнукі і дзве ўнучкі.

Пад псеўданімам Козыраў

Рассакрэчаная на сёння інфармацыя. Муж Людмілы Уладзіміраўны, Цяцюеў Пётр Макаравіч, нарадзіўся ў 1930, у Сенненскім раёне. Палкоўнік у адстаўцы.

У органах КДБ — з 1955-га па 1987 год. Неаднаразова накіроўваўся за мяжу ў кароткатэрміновыя і працяглыя камандзіроўкі.

З 1981-га па 1987-ы пад псеўданімам Козыраў працаваў у рэзідэнтуры КДБ СССР у Народна-Дэмакратычнай Рэспубліцы Емен афіцэрам бяспекі.

У той перыяд у Емене знаходзілася эскадрылля разведвальнай авіяцыі СССР і батальён сувязі, у порт Адэна пастаянна заходзілі савецкія ваенныя караблі, актыўна працавалі савецкія замежныя прадстаўніцтвы: пасольства, гандлёвае прадстаўніцтва, апарат эканамічнага і ваеннага

саветнікаў. Усё гэта прыцягвала замежныя спецслужбы, якія імкнуліся весці актыўную разведку і вярбовачныя працоўкі савецкіх грамадзян. Каб супрацьстаяць гэтым памкненням, неабходна было не толькі мець надзейныя апэратыўныя пазіцыі ў савецкай калоніі і сярод мясцовага насельніцтва, але і ствараць сітуацыі для ўкаранення ў спецслужбы праціўніка.

Паводле ўспамінаў былога разведчыка, заслугоўваюць увагі наступныя цікавыя эпізоды.

Сярод супрацоўнікаў англійскага пасольства ў Адэне быў 2-гі сакратар Роберт, які па існуючых звестках, з'яўляўся разведчыкам, актыўна вывучаў савецкіх грамадзян.

Па прапанове Козырава (Цяцюева) Цэнтр зацвердзіў план «распрацоўкі Роберта» і накіраваў яму агента Леона, які працаваў перакладчыкам англійскай мовы. Агент мог зацікавіць Роберта, паколькі меў зносіны са шматлікімі адказнымі работнікамі. Па адпрацаванай легендзе, ён збіраўся паступаць на працу ў Маскоўскі дзяржаўны інстытут міжнародных адносін. Леон не павінен быў працягваць ініцыятыву для знаёмства з Робертам, а толькі наведаць месца, дзе яны маглі пазнаёміцца. Леон «засвяціўся» перад Робертам на пляжы, аказаўшы дапамогу яго сыну ў запуску мадэлі цацачнага парусніка. На наступны дзень дзіця падышло да Леона і сказала, што бацька хоча падзякаваць. Так адбылося знаёмства Роберта з Леонам. Разведчык паводзіў сябе асцярожна, размаўляў на нейтральнай тэмы. Роберт пачаставаў Леона півам і, як бы між іншым, спытаў аб месцы працы. У далейшым, па прапанове разведчыка, сустрэчы сталі пастаяннымі. Роберт пачаў запрашаць да сябе дадому, рабіў частункі, асцярожна пытаў пра супрацоўнікаў савецкага пасольства, напрамку работы дыпламатычнага прадстаўніцтва. Строга па інструктажы Леон гутарыў з разведчыкам. Роберт даваў парады не афішаваць іх кантакты, каб не нашкодзіць сабе.

Даў і адрас канспіратыўнай кватэры, прыдумаў легенду для яе наведвання. Аднак з-за пагаршэння адносін Емена з Англіяй Роберт разам з іншымі супрацоўнікамі англійскага пасольства быў абвешчаны персоналі нон-грата. У тэрміновым парадку ён сустрэў Леона, даў яму паролі і ўмовы сустрэчы ў СССР або за мяжой і пакінуў краіну.

**З рызыкай
для жыцця**

У пачатку 1986 года ў Емене пачалася грамадзянская вайна паміж прыхільнікамі двух лідараў дзяржавы: Фатаха Ісмаіла і Мухамеда Насера. Раскол адбыўся сярод насельніцтва, дзяржаўных структур, сілавых ведамстваў. Вайна з самага пачатку прыняла жорсткі і паўсюдны характар.

Як успамінаў разведчык, у гэты час у Емене савецкія спецыялісты

размяшчаліся ў дзясятках кропак на адлегласці да тысячы кіламетраў ад пасольства. Каб захаваць бяспеку людзей, патрабавалася сабраць іх у 2-3 найбольш зручныя месцы, адкуль можна было правесці эвакуацыю ў СССР. Гэтую праблему ўдалося вырашыць апэратыўна дзякуючы загадзя распрацаваным «Козыравым» і ўзгодненым з Цэнтрам планам па забеспячэнні бяспекі і жыццяздольнасці савецкай калоніі ў асаблівых умовах. Былі задзейнічаны агентура і кантакты сярод мясцовага насельніцтва, разгорнуты медыцынскі пункт па аказанні дапамогі параненым і хворым, арганізавана харчаванне людзей і забеспячэнне іх пітной вадай.

«Козыраў» на службовай аўтамашыне неаднаразова выязджаў у зоны баявых дзеянняў для вывазу параненых і знясіленых людзей. Ажыццяўляў ахову пасла падчас пасярэдніцкіх місій па прымірэнні варагуных бакоў, удзельнічаў у правядзенні эвакуацыі савецкай калоніі.

— Усё вырашалася ў рызыкаўных і экстрэмальных умовах. Аказаліся карыснымі нашы добрыя кантакты з мясцовымі функцыянерамі і сілавымі структурамі. Праз камандзіра мясцовай танкавай брыгады для нашых дастаўляліся вада і ежа. Група маладых афіцэраў, пашкодзіўшы баявыя машыны, прадухліла нанясенне ракетнага ўдару па Адэну, дзе пражывала асноўная маса савецкіх людзей, — успамінаў наш разведчык.

Цяжка было пачынаць эвакуацыю з неабсталяванага марскога ўзбярэжжа. Людзі знаходзіліся ў стане моцнага псіхалагічнага стрэсу. Не ўдавалася спыніць баі ніякімі заклікамі і перамовамі. Па дапамогу былі выкліканы савецкія грамадскія сухагрузы і ваенныя караблі, якія накіравалі да берага дэсантныя судны. Маракі ўтварылі жывы ланцуг ад мора да пасольства, ад берага на 100 метраў нацягнулі канаты. Трымаючыся за іх, па вадзе ішлі жанчыны, дзеці неслі на плячах, маракі дапамагалі ім забрацца ў шлюпкі і на караблі.

Баявыя дзеянні ў раёне эвакуацыі ўдалося спыніць толькі шляхам аб'яўлення ўльтыматуму варагуным бакам. Прыгразіўшы, што ў выпадку не спынення агню савецкія ваенныя караблі нанясучь удар па ўсіх пазіцыях, адкуль вядзецца стральба. І тады апэрацыя па бяспечнай эвакуацыі ў цэлым прайшла паспяхова. Людзі былі выратаваны. Хаця зусім страт пазбегнуць не атрымалася: адзін ваенны саветнік быў забіты, пяць чалавек паранены.

За высокую арганізацыю мерапрыемстваў па бяспецы, умелае іх ажыццяўленне, праяўленую рашучасць і смеласць Пётр Макаравіч быў узнагароджаны медалём «За баявыя заслугі».

Аляксандр ПУКШАНСКІ

На кірмашы ў Адэне.

■ Факт

СТУДЫЯ ІНАВАЦЫЙНЫХ РАСПРАЦОВАК

У Гродзенскім дзяржаўным універсітэце імя Янкі Купалы стварылі студыю інавацыйных распрацовак кампаніі EPAMSystems, якая з'яўляецца рэзідэнтам беларускага Парка высокіх тэхналогій і факультэта матэматыкі і інфарматыкі.

Яе першачарговая задача — праца з таленавітай моладдзю, стварэнне ўмоў для рэалізацыі навукова-даследчых ідэй студэнтаў і выкладчыкаў. Два гады таму ў гэтай кампаніі былі створаны філіялы кафедраў праграмнага забеспячэння інфармацыйных тэхналогій і кафедраў сістэмнага праграмавання і камп'ютарнай бяспекі «купалаўскага» ўніверсітэта. Цяпер навучальны працэс вырашана дапоўніць навукова-даследчай практыкай.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ВАША ДОЛЯ Ў БІЗНЭС-ЦЭНТРАХ

Магілёўскія ўлады запрашаюць інвестараў да долевага ўдзелу ў стварэнні бізнэс-цэнтра.

Стварыць яго мяркуецца на базе былога Дома быту — шматпакутнага будынка ў самым цэнтры горада. Ён знаходзіцца якраз насупраць гарвыканкама, але мае зусім не належны выгляд, і ўжо доўга мазоліць вочы гараджанам сваімі пабітымі вокнамі, будаўнічай сеткай і ўвогуле сваёй безгаспадарнасцю.

Справа ў тым, што будынак прадлі і з аўкцыёну некалькі гадоў таму з умовай рэканструкцыі і далейшага вяртання прадпрымальнікаў, якія займаюцца рознымі бытавымі паслугамі. Навокал планаваліся новыя сучасныя пабудовы. Рамонт толькі пачаўся, але ў сувязі з крызісам новыя ўласнікі работы згарнулі. Аднак пракуратура звярнулася ў суд, і пасля выканання ўсіх працэдур будынак канчаткова вярнуўся ў гарадскую ўласнасць.

Цяпер улады мяркуюць скарыстаць другі шанец на стварэнне сучаснага бізнэс-цэнтра са шматузроўневай паркоўкай. Мяркуецца, што выгаднае размяшчэнне будынка і развітая інфраструктура прыцягнуць увагу бізнэсменаў. Тых, хто зацікаўлены ў долевым удзеле ў рэалізацыі такога праекта, просіць да 22 сакавіка звяртацца ў Магілёўскі гарвыканкам.

Ілона ІВАНОВА.

З КАНТРАБАНДАЙ — ПРАЗ «ЗЯЛЁНЫ» КАНАЛ

156 адзінак трыкатажных вырабаў схаваў пад пярднімі і заднімі сядзеньнямі аўтамабіля жыхар Гродзеншчыны, які вяртаўся з Польшчы праз «зялёны» канал пункта пропуску «Брузгі», аднак кантрабандны тавар быў выяўлены праваахоўнікамі.

А на чыгуначнай станцыі Ліда падчас рэалізацыі апэратыўнай інфармацыі ў міжсталевай прасторы аднаго з купэ пасажырскага цягніка «Гродна — Масква» выявілі 170 пар жаночага і мужчынскага абутку. Верагодна, што і ў гэтым выпадку карысталіся «зялёным» каналам на мяжы: туплі, басаножкі, макасіны перамяшчаліся з Польшчы дробнымі партыямі быццам для асабістага карыстання, а затым фарміравалася камерцыйная партыя, паводля прэс-цэнтра Дзяржаўнага пагранічнага камітэта Беларусі.

Барыс ПРАКОПЧЫК

■ У чым яе моц?

КАХАННЕ НА ВЫСОКІХ ПЕРАДАЧАХ

Магіляўчанка Ганна Дзюба кіруе прыватнай аўташколай «Вадзіцель», выхоўвае маленькага сына і прызнае, што жанчынам час ад часу выпадае проста выцягнуць сябе за валасы з балота, як Мюнхгаўзен.

Бацькоўская спадчына

У юнацтве Ганна вучылася ў музычным ліцэі, потым атрымала адукацыю псіхолога, а ў 27 гадоў стала дырэктарам. Гэтая маладая жанчына са стройнай фігурай і добраазычлівай усмешкай кіруе вядомай у Магілёве аўташколай.

Яна не выбірала дырэктарскую долю — апошняя дасталася ёй у спадчыну. Бацька Ганны ў 1990-ыя гады арганізаваў кааператыў па навучанні маладых вадзіцеляў, і сямейную справу давялося працягнуць ёй. Цяпер аўташкола «Вадзіцель» — гэта будынак і аўтадром каля Дняпра. Адсюль штогод выпускаюцца 500-700 чалавек.

— Калі шэсць гадоў таму я стала дырэктарам, была не «цёмным конікам», а сапраўдным кацянем, — прызнаецца з усмешкай Ганна. — Аднак з цягам часу вывучыла справу, і мне гэта стала цікава.

У яе падпарадкаванні — больш за два дзясяткі чалавек, у асноўным мужчыны. Хто вучыўся на вадзіцеля, той павінен ведаць, што інструктары па ваджэнні звычайна не адрозніваюцца галантнымі манерамі і вытанчанасцю мовы.

— Ніхто не ідэальны, — адказвае Дзюба на пытанне аб пошуку агульнай мовы з супрацоўнікамі. — Гэта для мяне каласальная школа жыцця.

Шлях у «джунглях»

Сыну Даніле споўнілася днямі 4 гады, і маці імкнецца аддаваць малому ўвесь свой вольны час.

— Я не замужам, я — амазонка, — смяецца з сябе Ганна, якая, дарчы, лічыць адсутнасць гумару хваробай.

У паўсядзённым жыцці ёй дапамагае маці. Сям'я займае верхні паверх у будынку школы, што дазваляе максімальна сумяшчаць працу і клопаты аб дзіцяці. Кватэру ў цэнтры давялося калісьці прадаць, каб рухаць далей сямейную справу.

— Несалодкі ўласны бізнэс, калі шчыра, — кажа дырэктар. — Прадпрыемальніцкі шлях не ўсыпаны палёскамі руж. І нібыта ўсё нармальна, і ты дома ў цяпле і знешнім спакоі, а думкі ўсё роўна пра крызіс, пра эканоміку, пра будучае...

На працы ёй даводзіцца займацца ўсім: чалавечымі стасункамі, сметнікамі і сантэхнікай, грашыма. Ганна гаворыць, што самы дзейсны рычаг у кіраванні — фінансавы.

— Бізнэс — гэта ўсё ж такі мужчынскі свет, і тут дзейнічаюць мужчынскія законы, — пераканана яна. — Многія жанчыны «круцяцца» ў

гэтай сферы, і не без поспеху. Але, мне падаецца, прырода разумная: мужчына пракладае шлях у джунглях, а жанчына яго добраўпарадкае. Я — прыхільніца традыцыйных рэчаў.

Пірагі і дарогі

Сама Ганна кіруе аўтамабілем з 18 гадоў, але толькі нядаўна пачала актыўна ездзіць. Невялікі «Фіят» яна мяркуе ў будучыні памяняць на больш практычную для нашых шырот і дарог машыну.

У аўташколу ідзе набор кожныя два тыдні. Праўда, раней навучэнцаў было больш — тут адбіваецца дэмаграфічная сітуацыя, у хуткім часе зноў чакаецца ўздым. Ганна расказвае: бадай што ўсе тыя прадстаўнікі старэйшага пакалення, хто хацеў руліць, ужо атрымалі правы. Цяпер у аўташколе займаюцца толькі маладыя людзі — ад 18 да 25 гадоў.

— Аднойчы я зайшла ў клас, а там сядзяць адны дзяўчаты! — узгадвае дырэктар.

Яна лічыць, што пагардлівае стаўленне да жанчын за рулём — гэта перажытак мінулага. Можа, нейкія моманты ў ваджэнні даюцца прадстаўніцам слабай паловы чалавецтва цяжэй з-за лішняй эмацыянальнасці, альбо яны могуць «тупіць» на паркоўцы і не разбіраюцца ў рамонце і запчастках. Аднак у акуратнасці і ўважлівасці на дарогах жанчынам адмовіць нельга.

— Дзе ж наша сапраўднае месца — на кухні альбо за рулём? — разважае Ганна. — Не трэба катэгарычнасці. Там і там. Гэта ўсё вырашаецца ў сям'і. Я і сама часам мяркую: а ці не навучыцца неўзабаве пячы пірагі?

Дырэктар...

затрымліваецца

Яна абавязкова пакідае час на сябе і на салоны прыгажосці. Дырэктар не спазняецца, а затрымліваецца, ці не так? Можна і скарыстацца гэтым правілам на карысць знешнасці і самаадчуванню, смяецца Ганна.

Праўда, яна не прытрымліваецца модных дыет і не займаецца фітнэсам, але (шчасліва!) не мае праблем з фігурай — проста не злоўжывае газіроўкамі ды чыпсамі. Адае перавагу класічнаму адзенню, якое будзе заўсёды дарэчы.

— У жанчыны павінен быць поўны арсенал: і высокія абцасы, і зручныя красоўкі. Цёплая бялізна — для здароўя, і карункі з банцікамі — для асаблівага рамантычнага выпадку.

Яна прымае ў мастацтве ўсё — ад класікі да авангарду. Музыку слухае ў аўтамабілі. Апошнім часам інтэрнэт заслانیў чытанне кніг, але Мілан Кундэра — апошняя вялікая ўражанне.

Расійскі модны эксперт Эвеліна Хромчанка падабаецца ёй за арыгінальныя думкі. Знешне ўражанне робяць Моніка Белучы і Сафі Ларэн. Але як прыклад для пераймання яна называе сваю маці Ларысу

Іванаўну, у якой навучылася выключнай тактоўнасці і цярплінасці.

— Усе нашы жанчыны — прыгажуні і разумніцы, — падводзіць яна рысу.

У ім —

сэнс жыцця...

Сення сэрца Ганны — вольнае, у яе ўсё яшчэ наперадзе. Праўда, яна скардзіцца на мужчынскія стэрэатыпы на конт працы: маўляў, баецца, што дырэктар.

— А што дрэннага ў тым, каб быць разумнай і адукаванай? — рытарычна пытаецца яна.

Ідэал мужчыны? Не варта, на погляд Ганны, складаць спісы «адметных рыс» паводле рэкамендацый гламурных часопісаў. Бо каханне — гэта хімія.

— Я ў каханне веру, у ім увогуле сэнс жыцця, — гаворыць жанчына. — Няхай гэта гучыць банальна, але праўда. І не важна, любіць ён Моцарта ці не. Галоўнае — ці кахае ён мяне. Хаця, з іншага боку, калі яму падабаецца «Сектар Газа» — гэта нагода задумацца. Карацей, у кожнага сваё каханне.

Ганна Дзюба ўспрымае 8 Сакавіка як сімвал пачатку вясны.

— Жаночае свята павінна быць, але падарункі і ўвага патрабуюцца нам, жанчынам, не толькі 8 сакавіка, — кажа яна. — У нас жыццё такое напружанае, на павышаных перадачах, што не хапае часу на тое, каб асвяжыць пачуцці. Мне падаецца, што жаночае свята — гэта лішняя нагода пабыць разам з любімымі людзьмі.

Кіраўнік магілёўскай аўташколы «Вадзіцель» раіць мужчынам памятаць, што кожная жанчына, незалежна ад узросту і пасады, павінна адчуваць сябе сапраўднай каралевай. А каралевым, нагадае Ганна, трэба любіць сябе. А потым і гэта абавязкова будзе — і мужчыны нас пакахаюць.

Ілона ІВАНОВА

ВЯСНА: ЧАРГА ДА МАДЫСТАК...

Інтэр'ер майстэрні мадысткі 100-гадовай даўнасці адноўлены ў музеі

А што яшчэ можа зацікавіць жанчын вясной?.. А мужчын? Як жа жанчынам зацікавіць мужчын, калі своечасова не звярнуцца ў модны салон? Своечасова — гэта значыць ужо з 1 сакавіка, калі пачала працаваць у Нацыянальным гістарычным музеі выстава «Салон-атэльє пачатку ХХ стагоддзя».

Вясной у жанчын выключна рамантычны настрой. На гэтым вырашылі сыграць у музеі, нагадаўшы той час, калі рамантычнасць была падкрэслена ў адзенні, якое любую даму магло зрабіць элегантай, вытанчанай, чулівай, адарванай ад зямных турбот. Час, калі жанчына была прыгожай кветкай, якой трэба было захапляцца. Яна яшчэ заваёўвала сваім выглядам, а не працоўнымі подзвігамі... Выгляд незямных істот умелі надаваць мадысткі — салоны і атэльє мелі шмат кліентак, якія замаўлялі сабе спадніцы пэўнага фасону, гарсэты, капялюшыкі і іншыя неабходныя ў гардэробе рэчы, з дапамогай якіх можна было падкрэсліць крохкасць прыгажосці. І калі паглядзець на сукенкі той эпохі, аксесуары, розныя дробязі, неабходныя незямным істотам, каб «лётаць» у прасторы, то можна нават падзівіцца: як гэта закаханыя мужчыны дагэтуль яшчэ не стварылі машыну часу? Бо гэта трэба не толькі бачыць, у гэтым хочацца сябе адчуць! А сучасная мода ўсё некалькі больш на практычнасць арыентавана, дрэс-коды нейкія прапанаваў... Вось калі не было такіх прасунутых тэхналогій, якія моду паставілі на паток, то і вобраз ствараўся індывідуальна, пад кожную канкрэтную асобу. І прылады ў мадыстак былі адпаведныя. Якія — паглядзіце. Машыны для шыцця, старадаўнія прасы, розныя прылады для працы рукамі. Усё, як у нармальным салоне гадоў 100 таму назад.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Адкрыццё выставы лялек «Жанчыны свету ў нацыянальным адзенні» прайшло на філалагічным факультэце БДУ. Прысвечана сёлетняя выстава Дню жанчын.

Экспазіцыю выставы склалі лялькі з асабістых калекцый супрацоўнікаў БДУ, а таксама падараных кабінету-музею беларускай народнай культуры замежнымі дэлегацыямі і створаных студэнтамі філалагічнага факультэта. Усе цацкі — у нацыянальных строях, што адлюстроўваюць асабілісці адзення народаў амаль пятнаццаці краін свету. Сюрпрызам для гасцей сталі студэнткі — «жывыя лялькі», што ўвасобілі Беларусь, Кітай, Туркменістан, Турцыю і Непал. Падчас адкрыцця гучалі спевы на розных мовах, а таксама прайшоў майстар-клас па вырабе традыцыйных абрадавых лялек.

Марына БЕГУНКОВА, фота аўтара.

УСЕ ЛЯЛКІ СВЕТУ — ДА НАС

Аляксей ГРОС:

«САПРАЎДНЫ МУЖЧЫНА ПАВІНЕН ВЕРЫЦЬ У СЯБЕ!»

«Аляксей Грос — гэта не толькі імя ў айчынным шоу-бізнэсе, але і новы моладзевы трэнд». Калі я прачытала гэтае сцвярдзенне, то чамусьці прыгадала, як убачыла маладога выканаўцу падчас выступлення на адным дабрачынным канцэрце. Малады, рамантычны, таленавіты і, галоўнае, шчыры. Мабыць так можна апісаць мае першае ўражанне ад праслухоўвання яго кампазіцыі «Зрабі ўсё так». Сёння Аляксей Грос належыць да выканаўцаў, якім шанцавала заручыцца падтрымкай прадзюсарскага цэнтра «Спамаш». За плячыма — шэраг конкурсаў, спробы заявіць пра сябе на адборачных турах «Новай хвалі 2012» і «Еўрабачанні 2013». Трэба спадзявацца, што галоўны перамогі ў яго яшчэ наперадзе. У нашай размове ён не шматслоўны, можа, таму, што сапраўдныя мужчыны словамі не раскідваюцца...

— **Свой музычны шлях вы пачыналі з ігры на ударных. Калі і як узнікла думка паспрабаваць сябе ў якасці сольнага выканаўцы?**

— Іграць на ўдарных я пачаў у 3-м класе, калі паступіў у Салігорскую дзіцячую школу мастацтваў. Жаданне паспрабаваць сябе ў ролі сольнага выканаўцы было з дзяцінства, але першыя апладысменты ў такім амплу атрымаў у 8 класе. Я заспяваў песню «Ой, то не вечар», каб не атрымаць «двойку» за чвэрць па рускай літаратуры. Былі і апладысменты аднакласнікаў, і дзве «дзясяткі» ў дзённіку. Сімвалічна, але пасля гэтага выпадку я пачаў выступаць не толькі на школьных, але і на гарадскіх канцэртах. Пазней выпадкова убачыў аб'яву, што адбудзецца конкурс «Музычны форум». Там было

пяць тураў. І вось за дзесяць хвілін да завяршэння першага тура я забягаю ў аўдыторыю, выконваю акапэльна песню і праходжу далей. А ў фінале мяне запрасілі паступіць у Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў.

— **А як пачалося супрацоўніцтва з прадзюсарскім цэнтрам «Спамаш»?**

— На кастынг, які праводзіў «Спамаш» у 2012 годзе, я выканаў тры кампазіцыі. Гэта былі «Feeling good» Майкла Бублі, раманс Мікалая Наскова і «Каханне настала» Джэя Сцівера. І ўжо праз месяц мяне запрасілі супрацоўнічаць.

— **Які вопыт набылі, удзельнічаючы ў адборачных конкурсах «Новая хваля 2012» і «Еўрабачанне 2013»?**

— Перш за ўсё, гэта праца з прафесіяналамі на прафесійнай сцэне.

Плюс знаёмства з публікай. У мяне была магчымасць прэзентаваць песні з майго рэпертуару. Вялікі вопыт камунікацыі з «зоркамі» нашай эстрады, якія падтрымлівалі мяне сваімі парадамі. Вельмі важна мець падтрымку з боку калег па цэху, прафесіяналаў у сваёй справе.

— **Што вы адчуваеце і пра што думаеце перад выходам на сцэну?**

— Мабыць, як усе артысты, адчуваю лёгкае хваляванне і прадчуваю сустрэчу з гледачамі.

— **Верыце ва ўсялякія прыметы, талісманы?**

— Сапраўдны мужчына павінен верыць у сябе!

— **Хто ў музыцы адказаў на вас уплыў?**

— Мой бацька. Ён прафесійны гітарыст і мае выдатныя вакальныя даныя. У дзяцінстве ён вучыў мяне спяваць і слухаць добрую музыку. Любоў да творчасці «Scorpions», Бона Джові, «Queen», Майкла Джэксана я пераняў ад яго.

— **Над чым зараз працуеце? Можа, рыхтуеце альбом?**

— Так, нядаўна я запісаў сваю новую кампазіцыю «New Heights» (муз. Л. Шырына і Ю. Вашчука, на словы А. Шырына). І ў хуткім часе яе можна будзе пачуць на радыёстанцыях нашай краіны.

(Заканчэнне на 4-й стар. «ЧЗ».)

Справа майстра

НЕ СТРЫГЧЫ ПАД АДЗІН ГРЭБЕНЬ

«Засвяціцца» ў прафесіі яшчэ да атрымання дыплама... Чым не мара для амбіцыйнага студэнта, якіх сёння нямала? Анастасія Цывільская вось ужо чатыры гады навучаецца цырульніцкаму майстэрству ў Мінскім дзяржаўным тэхналагічным каледжы і з'яўляецца стypендыяткай ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі. Акрамя наведвання заняткаў, за гэты час дзяўчына паспела сем разоў з'ездзіць на конкурсы прафесійнага майстэрства, якія праводзіліся ў блізкім замежжы. Адночы нават стала ўладальніцай Гран-пры. Немалыя выдаткі ў паездках даводзіцца аплачваць з уласнай кішэнні, але Насця лічыць, што інвестыцыі ў адукацыю і кар'еру — справа бяспройгрышна.

«АХВЯРЫ» І ЭКСПЕРЫМЕНТЫ

Перш чым студэнт-цырульнік дазволіць узяць у рукі нажніцы і зрабіць стрыжку, трэба засвоіць тэорыю — пэўную паслядоўнасць дзеянняў. Пачынаюць жа звычайна з самага простага. Ужо пасля, так бы мовіць, набіўшы руку, цырульнік можа і сам змадэліраваць стрыжку, адступіўшы ад заддзенай тэхналогіі. Рабіць першую ў сваім жыцці стрыжку Насця, на дзіва, не баялася.

— «Ахвярай» стала мая сяброўка. Калі рыхтавалася да занятку, то былі сумненні: «Як жа я так проста вазьму і пастрыгу кагосьці? Каб усё атрымалася, патрэбна быць вельмі спрактыкаванай

Насця на адным з конкурсаў.

і ўважлівай! Але на справе ўсё аказалася зусім не страшна. Няўпэўненасць і невялікую разгубленасць адчула толькі аднойчы, але каб камусьці прастрыгла плеш, такога не здаралася, — смяецца Насця.

(Заканчэнне на 3-й стар. «ЧЗ».)

Адказнасць анлайн

У ВІРТУАЛЬНЫМ СВЕЦЕ ЖЫВУЦЬ РЭАЛЬНЫЯ ЛЮДЗІ

...таму рызыка, што існуе ў рэальным жыцці, прысутнічае і ў глабальнай інфармацыйнай прасторы

Кожны год у другі аўторак лютага ў многіх краінах свету адзначаецца Міжнародны дзень бяспечнага інтэрнэту. У гэтым годзе ён быў прысвечаны тэме «Правы і адказнасць анлайн» і праводзіўся пад дэвізам «Кантактаваць з павагай».

Калі спецыялісты цікавяцца ў дзяцей і падлеткаў, што тыя ведаюць пра пагрозы, з якімі можна сутыкнуцца ў віртуальным свеце, першае, што прыходзіць ім у галаву, — гэта небяспека падчапіць у інтэрнэце нейкі камп'ютарны вірус. А вось бацькоў, найперш, хвалюе, каб іх дзіця не стала ахвярай камп'ютарнай залежнасці ці не патрапіла ў інтэрнэце выпадкова на «дарослы» сайт.

— Насамрэч за ўвесь час дзейнасці нашай арганізацыі і супрацоўніцтва са спецыялістамі Мінскага дзіцячага псіханеўралогічнага дыспансэра мы не бачылі яшчэ ніводнае дзіця з такім «дыягназам». Затое з дзецьмі, якія сутыкаліся ў сусветным павуцінні з тымі ці іншымі рызыкамі, нам даводзілася кантактаваць, — расказала нам старшыня праўлення мінскага грамадскага аб'яднання па прадукцыйнаму жорсткага абыходжання з дзецьмі «Дзеці — не для насілля» Маргарыта ПРАХІНА. — Праблемай насілля ў кіберпрасторы наша арганізацыя, якая аб'ядноўвае псіхолагаў, сацыяльных педагогаў і настаўнікаў, займаецца з 2004 года. Нядаўна ў нас завяршыўся ўжо другі этап міжнароднага праекта «Бяспечны інтэрнэт — у школы».

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

І, хачу засведчыць, што за 3—4 апошнія гады дасведчанасць у гэтым пытанні істотна палепшылася. Дзеці сталі больш адукаванымі ў тых пытаннях, што тычацца захавання правіл асабістай бяспекі ў кіберпрасторы.

КІБЕРБУЛІНГ — НЕ ПРОСТА ХУЛІГАНСТВА

— **Маргарыта Уладзіміраўна, давайце адразу вызначымся з паняццямі: што трэба разумець «пад кіберпрастай»?**

— Кіберпрастора — гэта глабальная інфармацыйная прастора, сукупнасць інфармацыйных сетак, у якой адбываюцца электронныя камунікацыі: тэлефонныя размовы, чаты, анлайн-дыскусіі, стасункі ў сацыяльных сетках і г.д.

(Працяг на 2-й стар. «ЧЗ».)

Абітурыент=2013

ЖАДАННЕ ЗАЙМАЦА МІЖНАРОДНАЙ ЖУРНАЛІСТЫКАЙ ДАВЯДЗЕЦА АБГРУНТАВАЦЬ

5 сакавіка ў краіне распачалася рэгістрацыя абітурыентаў для праходжання прафесійна-псіхалагічнай гутаркі. Гэта абавязковая працэдура для ўсіх абітурыентаў, якія плануюць паступаць на спецыяльнасці «Дзяржаўнае кіраванне», «Дзяржаўнае кіраванне і права», «Дзяржаўнае кіраванне і эканоміка», «Міжнародныя адносіны», «Міжнароднае права», «Правазнаўства», «Эканамічнае права», «Журналістыка», «Міжнародная журналістыка» і «Мытная справа».

Асноўная мэта, якая стаіць перад членамі камісіі, — выявіць у абітурыента матывацыю і ацаніць яго асабовыя якасці, тым больш калі размова ідзе пра будучага прафесійнага дзяржаўнага кіраўніка. На гутарцы ад абітурыентаў патрабуюцца прадэманстраваць сваю эрудыцыю, разуменне грамадска-палітычнага жыцця краіны і эканамічнай сітуацыі, працэсаў, што адбываюцца ў Беларусі і за яе межамі. Адназначна вітаюцца камунікацыйнае кампетэнтнасць абітурыента, яго ўменне абгрунтаваць сваю пазіцыю, падмацоўваць свае думкі прыкладамі, паўната і лагічнасць адказаў, карэктнасць і правільнасць мовы. Бяруцца пад увагу таксама лідарскія і арганізатарскія здольнасці маладых людзей, іх ўменне выходзіць з нестандартных сітуацый, гатоўнасць працаваць у камандзе.

Варта мець на ўвазе, што праз папярэдні прафадбор павінны прайсці ўсе, хто плануе паступаць на дзённую, вячэрнюю, завочную і дыстанцыйную формы навучання, на паралельнае навучанне, навучанне ў скарачаныя тэрміны, на на-

вучанне на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі, для атрымання другой і наступнай вышэйшай адукацыі як за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, так і на ўмовах аплаты фізічнымі і юрыдычным асобамі. Гэта тычыцца і абітурыентаў прыватных ВНУ. Прызёрам і пераможцам абласной і рэспубліканскай алімпіяды, калі яны вырашаюць паступаць на вышэйпералічаныя спецыяльнасці, таксама трэба атрымаць рэкамендацыю для ўдзелу ў конкурсе на атрыманне вышэйшай адукацыі ад спецыяльнай камісіі па правядзенні прафесійна-псіхалагічнай гутаркі.

Ад праходжання прафесійна-псіхалагічнай гутаркі вызваляюцца толькі замежныя грамадзяне, якія плануюць паступаць у беларускія ВНУ, але пражываюць за межамі нашай краіны (у тым ліку і расіяне). Аднак замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, павінны такую гутарку прайсці.

Рэгістрацыя будзе доўжыцца па 31 сакавіка ўключна. Заява для ўдзелу ў прафесійна-псіхалагічнай гутарцы можа быць пададзена грамадзянінам асабіста ці быць накіравана па пошце. У першым выпадку будучы абітурыент асабіста пазвае пашпарт ці іншы дакумент, які сведчыць асобу. А пры накіраванні па пошце да заявы прыкладаецца копія пашпарта ці іншага дакумента, які сведчыць асобу. Адказнасць за правільнасць і праўдзівасць звестак заявы ўскладаецца на грамадзяніна. У Міністэрстве адукацыі папярэджваюць, што заявы, якія паступяць пасля 31 сакавіка, разгляда-

ца не будуць. Грамадзяніну, які падаў заяву для ўдзелу ў гутарцы, паведамаць месца і час яе правядзення асабіста ці па пошце.

Трэба ведаць, што абітурыент мае права прайсці гутарку па кожнай групе спецыяльнасцяў, напрыклад, для паступлення на спецыяльнасць «Міжнародныя адносіны» і «Міжнародная журналістыка». Аднак абітурыентам катэгарычна забараняецца рэгістравацца на адну і тую ж спецыяльнасць (групу спецыяльнасцяў) у розных ВНУ. Прайсці такую гутарку можна толькі адзін раз.

Па выніках гутаркі камісіяй прымаецца рашэнне: рэкамендаваць або не рэкамендаваць кандыдата для ўдзелу ў конкурсе па выбранай спецыяльнасці (групе спецыяльнасцяў). Рашэнне прымаецца проста большасцю галасоў членаў камісіі. Дакументам аб выніках праходжання гутаркі з'яўляецца рэкамендацыя для ўдзелу ў конкурсе на атрыманне вышэйшай адукацыі. Рэкамендацыя выдаецца кандыдату ў дзень праходжання гутаркі і дзейнічае да канца бягучага календарнага года. Такім чынам, абітурыенты, якім летась не пашчасціла прыступленні ў ВНУ, але якія паспяхова прайшлі папярэдні прафадбор, павінны будучы прайсці яго зноў.

Трэба дадаць, што рэгістравацца і праходзіць гутарку можна ў любой ВНУ, указанай у пераліку, незалежна ад таго, куды будзе паступаць абітурыент. Прафесійна-псіхалагічная гутарка пройдзе з 5 па 30 красавіка ў адпаведнасці з графікамі, зацверджанымі ВНУ.

Надзея НИКАЛАЕВА.

Пералік вышэйшых навучальных устаноў — месцаў правядзення прафесійна-псіхалагічнай гутаркі ў 2013 годзе

Дзяржаўнае кіраванне, дзяржаўнае кіраванне і эканоміка:

Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь

Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт

Міжнародныя адносіны, міжнароднае права:

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы

Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут

Міжнародны ўніверсітэт «МІТСО»

БІП — Інстытут правазнаўства

Дзяржаўнае кіраванне і права, правазнаўства, эканамічнае права:

Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт

Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны

Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт

Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова

Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна

Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава

Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт

Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы

Беларуская дзяржаўная сельскагаспадарчая акадэмія

Міжнародны ўніверсітэт «МІТСО»

Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут

Прыватны інстытут кіравання і прафадбормальніцтва

БІП — Інстытут правазнаўства

Мінскі інстытут кіравання

Журналістыка, міжнародная журналістыка:

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова

Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы

Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна

Мытная справа:

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт транспарту

У ВІРТУАЛЬНЫМ СВЕЦЕ...

(Працяг. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Для прыкладу, адной з найбольш актуальных праблем для многіх краін стаў апошнім часам так званы кібербулінг — псіхалагічны ціск, запугванне, праследванне, здзек, кпіны і іншыя дзеянні з боку равеснікаў, якія ажыццяўляюцца з дапамогай электронных сродкаў камунікацыі. Яны могуць напужаць, прынізіць ці нейкім іншым чынам негатыўна ўздзейнічаць на дзіця. Падлеткі ствараюць сайты, прысвечаныя равеснікам, якія па тых альбо іншых прычынах становяцца ізгоямі, размяшчаюць кампраматы на выягдзе фотаздымкаў, дасылаюць ананімныя зняважлівыя ці пагражальныя паведамленні, пускаюць непрыстойныя плёткі, якія суправаджаюцца ўніжалымі каментарыямі, «атакуюць» вэб-старонкі ў сацыяльных сетках. Сцэны фізічнага здзеку могуць здымацца на відэакамеру і затым распаўсюджвацца праз інтэрнэт. Ад імя ахвяры могуць рассылацца зняважлівыя паведамленні ў адрас іншых равеснікаў, ці, напрыклад, размяшчаецца інфармацыя тыпу «Акажу інтымныя паслугі»...

«Злачынцы, якія «палююць» на дзіцэй у кіберпросторы, часцей за ўсё ўстанаўліваюць з імі кантакт у чатах, пры абмене імгненнымі паведамленнямі, па электроннай пошце ці на форумах. Яны звычайна добрыя псіхологі і вызначаюць патэнцыяльна ўразлівых дзіцэй»

У пацяпелых можа ўзнікаць адчуванне, што ім няма куды схаватца ад крыўдзіцеляў, яны адчуваюць трывогу з-за таго, што за іх ганьбай можа назіраць вялікая аўдыторыя ў кіберпросторы. Яны ўпадаюць у дэпрэсію, могуць мець цяжкасці ў міжасобасных зносінах. Здрааецца, што кібербулінг даводзіць дзіцэй нават да суіцыду...

Дзеці, якія сталі ахвярамі пераследвання па мабільным тэлефоне, прызнаваліся, што ўвесь час знаходзіліся ў пастаянным нервовым напружанні, жылі ў чаканні званка ці SMS-паведамлення. Літаральна не выпускалі з рук тэлефон і пры гэтым падазравалі, што крыўдзіцель можа знаходзіцца дзе-небудзь побач. У Злучаных Штатах Амерыкі дзяўчынка выпіла таблеткі і памерла, трымаючы ў руках свой мабільны тэлефон. На жаль, многія юныя ахвяры не паведамляюць пра падобныя факты, у першую чаргу з-за таго, што не вераць у разуменне і дапамогу дарослых. Больш за тое, яны асцерагаюцца, што ім увогуле забароняць карыстацца інтэрнэтам. І бацькі, і дзеці павінны ведаць, што сёння за здзек прадугледжана адказнасць, і гэтая адказнасць распаўсюдж-

ваецца ў тым ліку і на здзекі ў кіберпросторы. Таму калі дзіця ці падлетак падвяргаюцца пастаянным кібератакам, трэба звяртацца ў органы ўнутраных спраў з усімі доказамі. Ні ў якім разе не трэба выдачаць такія паведамленні са свайго мабільнага тэлефона...

«Кібербулінг — запугванне, праследванне, здзек, кпіны і іншыя дзеянні з боку равеснікаў, якія ажыццяўляюцца з дапамогай электронных сродкаў камунікацыі»

ЯК НЕ СТАЦЬ АХВЯРАЙ «КІБЕРПАЛЯЎНІЧАГА»?

— 3 якімі яшчэ відамі насілля можна суцтыкнуцца ў кіберпросторы?

— Сёння для многіх падлеткаў кантакты ў інтэрнэце сталі неад'емнай часткай іх жыцця. Згодна з праведзенымі ў некаторых краінах апытаннямі, падлеткі ў інтэрнэце часцей за ўсё кантактуюць са сваякамі (44%), з віртуальнымі «сябрамі» (22%) і з незнаёмкамі (33%). Прычым віртуальныя «сябры» — гэта, як правіла, таксама незнаёмыя людзі, якім давяраюць і зносіны з якімі маюць рэгулярны характар. Атрымліваюцца, што большая частка часу ідзе ў дзіцэй і падлеткаў на кантакты з чужымі людзьмі, таму віртуальны свет можа быць такім жа небяспечным, як і рэальны. Тым больш што кіберпростора дае магчымасць ўстанаўліваць кантакты з дзецьмі без ведама дарослых, што ў рэальным свеце зрабіць больш праблематычна. Злачынцы, якія «палююць» на дзіцэй у кіберпросторы, часцей за ўсё ўстанаўліваюць з імі кантакт у чатах, пры абмене імгненнымі паведамленнямі, па электроннай пошце ці на форумах. Яны імкнуцца выклікаць прыхільнасць падлетка да сябе ўвагай, клопатам, дабрывай і нават падарункамі. Звычайна яны добра арыентуюцца ў музычных навінках і захопленых сучаснай моладзі, могуць абмяркоўваць з падлеткамі іх любімую футбольную каманду ці любімага гульца. Таму падлеткі часта звяртаюцца да віртуальных «сяброў» па дапамогу ў вырашэнні сваіх праблем. Як правіла, размова ідзе пра тых дзіцэй, якія не знаходзяць паразумення ў сваіх блізкіх, ім цяжка завесці сяброў у школе, у двары, пра дзіцэй з нізкай самаацэнкай, якім не хапае цяпла і любові ва ўласнай сям'і...

Звычайна «кіберпалюўнічы» заходзіць у тым месцы ў сусветным павуцінні, дзе збіраюцца падлеткі, уключаючы чаты, форумы, анлайн-навіны гульні, і можа назіраць там за іх удзельнікамі ці ўстапаць з імі у кантакт.

Яны звычайна добрыя псіхологі і вызначаюць патэнцыяльна ўразлівых дзіцэй, якія выгляда-

юць адзінокімі, чымсьці расстроенымі, ці тых, хто шукае дапамогу і падтрымку. Зламыснік зацікаўлена выслухоўвае праблемы сваіх віртуальных суб'еседнікаў, слячувае ім, заваёўваючы іх давер і... паступова пачынае ўносіць у размовы адценне сэксуальнасці, дэманструе матэрыялы эратычнага зместу, спрабуючы аслабіць маральныя «тармазы» ў непаўналетніх.

Мэта «грумінгу» — уваходжанне ў давер дзіцяці з мэтай сустрэчы з ім у рэальным жыцці, уцягванне яго ў сэксуальныя дзеянні. Пасля ўстанаўлення кантакту анлайн дарослы пачынае пераконваць дзіця перайсці з публічнага чату ў больш адасобленае месца. Калі падлетак пагаджаецца і працягвае кантакты, дарослы можа прыступіць да больш інтэнсіўнага абходжання. Ён пачынае ўцягваць падлетка ў абмеркаванне інтымных пытанняў, паказваць матэрыял адкрытага сэксуальнага характару. Так злачынцы паступова ацэньваюць магчымасць сустрэчы з дзецьмі ў рэальным жыцці. Падобная тактыка ў далейшым прыводзіць да таго, што дзіця, якое не супраціўляецца атрыманню такіх матэрыялаў, можа пагадзіцца і на сустрэчу па-за сеткай.

«ЁН ХЛУСІЎ ПРА СЯБЕ!..»

Па звестках праведзенага ў Польшчы даследавання, сярод 9 тысяч дзіцэй і падлеткаў ва ўзросце ад 12 да 17 гадоў у размовы сэксуальнага характару ў інтэрнэце ўцягваліся на працягу года 56%, а 75,3% атрымлівалі прапановы сустрэцца па-за сеткай. Міжнародная арганізацыя ЕСРАТ таксама праводзіла сваё апытанне, якое паказала, што 92% дзіцэй, якія ўзаемадзейнічаюць у чатах, уцягваліся ў размовы пра сэкс. Для 58% дзіцэй сустрэча з сябрам па перапіску стала непрыемным сюрпрызам, таму што, як казалі самі дзеці, «ён хлусіў пра сябе», 28% хлопчыкаў і дзяўчынак былі проста шакіраваны: сябар не адпавядаў не толькі ўзросту, але часам і згаданаму полу.

У нашай краіне маштабныя сацыялагічныя даследаванні на гэтую тэму не праводзіліся, але, калі мы задавалі дзіцям пытанне: «Ці атрымлівалі вы калі-небудзь паведамленні ад сваіх «віртуальных» сяброў, якія прымушалі вас насцярожыцца, падаваліся вам дзіўнымі?» — 40% апытаных далі станоўчы адказ.

Зразумела, што не заўсёды ўзаемадзеянне ў сетцы даходзіць да насілля. Стадыя ўгаборвання дзіцяці можа абарвацца ў любы момант. Дзіця ці падлетак можа і не пагадзіцца перайсці ў адасоблены чат. Або пры ўзаемадзеянні са сваім віртуальным «сябрам» дзіця можа штосьці насцярожыць, і яго проста заблакіруе стваральнік, перастане выходзіць на сувязь з ім. Та-

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ПАРАДЫ ДЗЕЦЯМ І ПАДЛЕТКАМ:

1 Незалежна ад таго, што інтэрнэтам вы ўмеце карыстацца лепш, чым вашы бацькі, памятайце, што ў іх багаты жыццёвы досвед і ўменне распазнаваць людзей. Таму не саромейцеся ў выпадку падазронага знаёмства ў інтэрнэце параіцца з бацькамі.

2 Не паддавайцеся на ўгаворы незнаёмцаў і сустрэцца асабіста або абмяняцца фота і тэлефонамі, не паведаміўшы пра гэта бацькам. Памятайце, што ўтойваць важную інфармацыю ад бацькоў — прыкмета вашай нясталасці.

3 Абергайце сваё асабістае жыццё і інфармацыю пра яго ад віртуальных «сяброў». Вы ўжо амаль дарослы чалавек і павінны разумець, што паважлівае стаўленне да вашай «прыватнай зоны» — гэта павага асабіста да вас.

4 Не рэгіструйцеся на сайтах знаёмстваў для дарослых і не ўводзьце суб'еседнікаў у зман наконт свайго ўзросту.

5 Калі інтэрнэт-знаёмства зайшло больш далёка, чым дазваляюць вам бацькі, і вы адчуваеце, што яно становіцца небяспечным, скажыце пра гэта маці ці бацьку. Пагадзіцеся, што патэнцыяльная пагроза, якая сыходзіць ад незнаёмца, намнога больш небяспечная, чым непрыемны дыялог з бацькамі.

му злачынцы дзейнічаюць у сетцы пад рознымі «нікамі». І калі яны выбралі для сябе ахвяру, могуць прадстаўляцца дзіцяці і дзесяці «імянамі», пакуль не дасягнуць сваёй мэты.

Мы заўсёды папярэджваем падлеткаў: «Вы не можаце ведаць, кім ваш віртуальны «сябар» можа аказацца ў рэальным жыцці, таму давяраць незнаёмцу, і тым больш выкладаць яму асабістую інфармацыю пра сябе, пра сваю сям'ю, дасылаць яму свае фатаграфіі, нельга катэгарычна». Дарэчы, адзін хлопчык вельмі трапна напісаў, што «віртуальны свет — гэта свет, у якім жывуць рэальныя людзі». І цяпер мы, са згоды дзіцяці, выкарыстоўваем яго словы пры правядзенні ўсіх сваіх інфармацыйна-асветніцкіх кампаній.

Гутарку вяла Надзея НИКАЛАЕВА. (Заканчэнне ў наступным нумары «ЧЗ».)

Без каменя за пазухай

ТЭАТР, ЯКІ ДОРЫЩЬ СОНЦА

Раней мне ніколі не даводзілася кантактаваць з людзьмі, якія маюць дыягназ «сіндром Даўна». Таму, збіраючыся ў тэатр «Сонечныя дзеці», вельмі хвалювалася. Мяне чакала рэпетыцыя адзінай у Беларусі трупы, дзе іграюць людзі з Даўн-сіндромам.

НА ДАЛОНІ Ў БОГА

...Спачатку еду ў Тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Маскоўскага раёна горада Мінска — менавіта на яго базе размяшчаецца тэатр. Тут рэжысёр Святлана Яцэвіч-Падлівальчава збірае на рэпетыцыю восем чалавек сваёй трупы.

Пакуль артысты не сабраліся, мы са Святланай Аляксандраўнай гутарым у актавай зале. Рэжысёр распавядае, што ў тэатр «Сонечныя дзеці» яе запрасілі чатыры гады таму.

— Стварылі тэатр мамы, якія не аддалі сваіх дзяцей з сіндромам Даўна ў інтэрнат, а вырашылі выхоўваць іх дома. Гэтых дзяцей Бог на далоньцы трымае.

Святлана разважае аб тым, што ў нашай краіне бацькі саромеюцца сваіх дзяцей з «лішняй храмасомай», хаваюць па кватэрах або ўвогуле адмаўляюцца ад іх. Галоўную

проблему кіраўнік тэатра бачыць у замоўчанні гэтай тэмы. Грамадства баіцца людзей з сіндромам Даўна, бо не ведае, што яны — такія ж самыя людзі.

— І яны, магчыма, значна шчаслівейшыя за нас, — адзначае Святлана Аляксандраўна.

ЖЫЦЦЁ, НАСЫЧАНАЕ ТВОРЧАСЦЮ

Мамы «сонечных» акцёраў водзяць іх на выставы, наведваюць з імі спектаклі, займаюць творчасцю.

— Калі нашы акцёры выходзяць на сцэну і ім апладзіруюць, дзеці разумеюць, што яны — асобы! І гэтым жывуць.

Святлана Яцэвіч-Падлівальчава заўважае, што дзякуючы тэатру яе артысты пачынаюць вальней адчуваць сябе ў соцыуме. І лічыць, што тэатральны кірунак трэба зрабіць галоўным у рэабілітацыі людзей з Даўн-сіндромам. Хоць працаваць часам бывае нялёгка: цяжка знайсці патрэбны матэрыял для пастаноўкі, адно і тое ж даводзіцца паўтараць шмат разоў. Нягледзя-

чы на ўсё гэта, трупы дае спектаклі і ўдзельнічае ў фестывалях міжнароднага фармату. Увосень «Сонечныя дзеці» выступалі ў Кіеве, у маі плануецца наведаць Брэст, а ў чэрвені выступоўцаў запрасілі ў Азербайджан. Зараз тэатр рыхтуецца да юбілейнага, пятага фестывалю, прысвечанага Міжнароднаму дню людзей з сіндромам Даўна. Гэты дзень адзначаецца 21 сакавіка, а 24 сакавіка «Сонечныя дзеці» пакажуць спектакль у мінскім Палацы дзяцей і моладзі.

— Такой цёплай і добрай атмасферы, як на гэтых фестывалях, такой шчырасці не бывае нідзе, — запэўнівае мяне Святлана Аляксандраўна.

Пакуль гутарым, на рэпетыцыю прыходзіць першы акцёр, Аляксандр. Нядаўна яму зрабілі аперацыю на назе, і ён ходзіць, абапіраючыся на кій. Хлопец вітаецца і адразу паказвае мне кніжку пра гурт «Бітлз», якую зараз чытае. Пытаюся, ці падабаецца яму іграць у тэатры.

— Так, мне ўсё тут падабаецца, — разважліва адказвае артыст і з непрыквашаным шкадаваннем дадае, што гэта будзе яго апошні спектакль. — Я працую ў майстэрні храма Усіх смуткуючых радасць — прасую бялізну. Прыходжу дадому стомлены — ужо не да тэатра.

СІЛА ВЯЛІКАЙ ЛЮБОВІ

З'яўляецца жанчына з дзвюма дзяўчынкамі. Усміхаючыся, яна заходзіць у залу — уся такая светлая, што, здаецца, выпраменьвае целыню і пяшчоту. Гэта Вольга Пратасевіч, заснавальніца тэатра «Сонечныя дзеці». Заняцця тэатрам Вольгу падштурнула асабістая сітуацыя: дваццаць сем гадоў таму ў яе нарадзілася дзяўчынка з дыягназам, які мала каму быў зразумелы. У 2006 годзе жанчына стварыла грамадскую арганізацыю «Даўн Сіндром». Праз два гады ўзнікла ідэя арганізаваць тэатр. Ужо дзесяць гадоў сям'я Пратасевічаў выхоўвае прыёмную дачку з

Мамы «падганяюць» касцюмы на артыстах.

сіндромам Даўна. Дагэтуль ніхто ў краіне не ўсыналяў такіх дзяцей.

— Побач з «сонечнымі» дзецьмі ты заўжды стараешся станавіцца лепшым, — тлумачыць Вольга Пратасевіч. — У кожнага — свая місія ў жыцці. Як казала Маці Тэрэза, мы прыйшлі на свет не для таго, каб рабіць шматлікае, а для таго, каб зрабіць адно, але з вялікай любоўю.

Тым часам збіраюцца ўсе артысты, пачынаюць апранаць касцюмы, засяроджана паўтараюць тэксты. Нарэшце, услед за бадзёрай камандай рэжысёра «Ну што, паеха-лі!» гучыць музыка, і акцёры займаюць свае месцы на сцэне. Спектакль — пра цырк. Тут і Леў, які цягае гіры і танцуе брэйк, і пацешная Малпачка, і шкадлівая задорная Свінка. Акцёры шчыра выконваюць свае ролі, стараюцца ўслед за рэжысёрам надаць словам патрэбную інтанацыю, хвалююцца перад сваім выхадам, а ў перапынках паміж сцэнамі гарэзліва жартуюць і цёпла абдымаюць адно аднаго. Гледзячы на ўсё гэта, я сама паглыбляюся ў дзею, перажываю за кожнага выступоўцу. І разумею, ці нават адчуваю сэнс слоў Святланы Аляксандраўны: як гэтых дзяцей можна не любіць? Яны — цудоўныя! Востра адчуваюць добрае стаўленне і фальш, вельмі тонка ўспрымаюць з'яві жыцця. Яны могуць злавацца, крывадуцца. Але яны без «каменя за пазухай». Недарэмна ва ўсім свеце людзей з сіндромам Даўна называюць «сонечнымі».

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
Фота аўтара.

«Сонечныя дзеці» з бацькамі і стваральнікамі тэатра.

НЕ СТРЫЖЫ ПАД АДЗІН ГРЭБЕНЬ

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

«Мадэлямі» спачатку былі сябры і знаёмыя, а таксама людзі, што прыходзілі на заняткі ў каледж, дзе ў студэнтаў можна пастрыгчыся абсалютна бясплатна. Большасць не даводзілася доўга ўгаворваць, але ў мінулым годзе Насці спатрэбілася зрабіць мужчынскую стрыжку з афарбоўкай. Не кожны хлопец на гэта пагодзіцца. Вырасшыла звярнуцца да аднаго свайго знаёмага, але яго доўга прыйшлося ўпрошваць: тлумачыла, што колер будзе выглядаць натуральна, усяго толькі цягнута на два тоны, чым «родныя» валасы, таму не трэба нічога баяцца. У выніку той усё ж такі адважыўся на эксперымент са знешнасцю.

ПРОСТАЯ МАТЭМАТЫКА І... АДРЭНАЛІН

— Фарбы, лак для валасоў, касметыку, калі рыхтуюся да конкурсу, набываю за свае грошы. У каледжы, у прынцыпе, ёсць неабходны мінімум касметыкі: лакі, шампуні, бальзамы. Іх бясплатна прадастаўляе адна беларуская касметычная фірма. А вось фарбаў няма. Цырульніцае майстэрства — справа досыць нятанная. У 2009 годзе, калі паступіла вучыцца, я набыла для працы фен за 50 долараў, плойку, «прасік» — таксама прыкладна па такім жа кошце. Двое нажніц — каля 100 тысяч рублёў кожныя, а

таксама розныя дробязі, без якіх не абысціся. Калі палчыць у суме — 200-300 долараў. Зараз гэтыя цэны можна смела памнажаць на два. Але мама кажа, што ўсё, укладзенае ў адукацыю і развіццё, пасля акупаецца з лішкам, таму грошай не шкадуе. За тое, што бацькі мяне падтрымліваюць, я ім вельмі ўдзячная. Яны дазволілі мне самастойна выбраць сферу, у якой я хачу працаваць. На першы конкурс у якасці ўдзельніцы я таксама паехала па іх жаданні. Спачатку хацела проста пабыць там як назіральнік, але мама з татам пераканалі, што мне патрэбна выступіць. Ёсць тры ўзроўні: навучэнцы, юніёры і майстры. Перайсці, напрыклад, з навучэнцаў у юніёры можна ў тым выпадку, калі заваёўваеш Гран-пры. На конкурсах была ў Кіеве, Сочы, Піцеры. За той час, пакуль вучыся на цырульніка, ездзіла на спаборніцтвы сем разоў. Галоўны прыз

Мама кажа, што ўсё, укладзенае ў адукацыю і развіццё, пасля акупаецца з лішкам, таму грошай не шкадуе. За тое, што бацькі мяне падтрымліваюць, я ім вельмі ўдзячная. Яны дазволілі мне самастойна выбраць сферу, у якой я хачу працаваць.

прывезла толькі аднойчы, у мінулым верасні з Санкт-Пецярбурга. На першым конкурсе — гэта было ў Кіеве — вельмі нервалавалася. На прычоскі канкурсантам даецца пэўная колькасць часу: ад 25 хвілін да гадзіны. У гэты момант глядачы знаходзяцца на

пэўнай адлегласці ад месца, дзе яны робяцца, а там усе стаялі зусім блізка, таму я проста дрыжала ад страху. А цяпер гэты адрэналін нават падабаецца. Конкурсы аплачваю са сваёй кішэнні. Вось зараз збіраюся ў Піцер, са мной таксама едуць дзве мадэлі. За праезд усіх траіх плачу я. Толькі дабрацца да месца правядзення з Мінска будзе каштаваць недзе 60 долараў на чалавека.

МАРЫ І АКТЫЎНЫЯ АДНАКУРСНІЦЫ

— Мне засталася вучыцца крыху больш за год. Зараз кожны дзень непрадказальны. Расклад заняткаў у каледжы часцей за ўсё даведва-

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Анастасія ЦЫВІЛЬСКАЯ:

— Заўважаю, што некаторыя тэндэнцыі з конкурсаў, дзе не заўжды робяць паўсядзённым прычоскі, паступова пачынаюць рабіцца папулярнымі. Напрыклад, брандзіраванне: на цёмных валасах робяць светлыя пасмы, альбо наадварот. Але гэта не простая афарбоўка, як можна падумаць адразу. Тут увесь сакрэт у мяккіх натуральных пераходах адценняў, ствараецца ўражанне блікаў на валасах. Яшчэ адна цікавая рэч, якая зараз становіцца папулярнай, — цёмныя карані пры тым, што асноўная даўжыня валасоў пафарбавана ў светлы колер. Гэта з-за таго, што, калі робяць высокія прычоскі, вельмі прыгожа яны выглядаюць менавіта на такім чынам пафарбаваных валасах.

ся толькі напярэдадні, няма нават дакладна вызначанай змены. Можам займацца сёння ў першую, а заўтра ў другую. Калі рыхтуюся да выступлення на конкурсе, зусім не пакутую ад недахопу часу на забавы. Падчас падрыхтоўкі даводзіцца аддаваць пэўны час трэніроўкам, але я не сяджу па начах, намагаюся рацыянальна разлічваць свае сілы. Спачатку сябры тэлефанавалі і дзівіліся, што адмаўляюся падтрымаць кампанію, але цяпер яны ўжо звякліся.

У каледжы нам дазваляюць самастойна шукаць месца працы. Сярод аднакурсніц (са мной не вучыцца ніводнага хлопца) на конкурсы таксама шмат хто ездзіць, дзяўчаты вельмі актыўныя і намагаюцца ведаць і ўмець як мага больш. Акрамя вучобы, многія падпрацоўваюць.

Я мару працаваць з дызайнерамі ці фатографамі, рабіць мадэлям прычоскі для паказаў і фотасесій: у гэтай сферы, на мой погляд, змагу атрымаць найбольшае задавальненне ад сваёй прафесіі. Ужо ёсць такі вопыт, з паказаў «Тыдня моды ў Беларусі».

«СТОЛЬ»

І НОВЫЯ ТЭХНАЛОГІІ

— Вельмі важна, каб цырульнік прапаноўваў свае варыянты для ва-

шай прычоскі. Гэта таксама сведчыць пра яго прафесіяналізм. Звярнуць ўвагу на тое, ці ўпэўненая ў майстра рука, прасачыўшы, як ён дакранаецца да вашых валасоў. Можна таксама самі задаваць яму пытанні і назіраць, што вам адказваюць. Дарэчы, дарагая касметыка, якую майстар выкарыстоўвае для працы, не заўжды ўказвае на прафесіяналізм. Ёсць сапраўды варта свайго кошту дарагая касметыка, а ёсць таксама дарагая, але якую цалкам можна замяніць больш таннымі сродкамі. Лічу, што «столі» ў маёй прафесіі не існуе. Хочаш заставацца на належным узроўні — кожны год патрэбна падладжвацца пад абставіны, быць у курсе ўсіх навінак і тэндэнцый, вучыцца чамусьці новаму. Калі ты дасягнеш пэўных вынікаў, станеш прызнаным майстрам і раптам перастанеш цікавіцца тым, што адбываецца вакол, заўтра цябе па майстэрстве можа апярэдзіць нядаўні студэнт, які раней даведаецца пра найноўшыя макіяж ці стрыжку. Мяркую, цырульніку яшчэ рэальна прыдумаць нешта новае, нягледзячы на цяперашнюю разнастайнасць. Тэхналогіі з кожным днём мяняюцца, таму ўсё магчыма.

Ганна ГАРУСТОВІЧ.
Фота з асабістага архіва Анастасіі ЦЫВІЛЬСКОЙ.

Старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Аляксандр БОЙКА:

— У 2012/2013 навучальным годзе спецыяльных выплат ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі ўдастоены 21 студэнт і навучэнец. Гэтыя маладыя людзі — наш гонар, бо сумяшчаць вучобу з грамадскай дзейнасцю вельмі няпроста. Але прафсаюзная школа — унікальны досвед у сферы ўзаемадзеяння з людзьмі і нефармальнага лідарства, гэта той досвед, які ў жыцці ніколі лішнім не будзе...

ТОП-3 МУЖЧЫНСКІХ ЯКАСЦЯЎ:

ПАЧУЦЦЁ ГУМАРУ, НАДЗЕЙНАСЦЬ І...
УМЕННЕ СЛУХАЦЬ ЖАНЧЫН

Кажуць, дзяўчаты з дзяцінства мараць пра прынца. З узростам мяняюцца густы і патрабаванні, але галоўным застаецца жаданне адчуваць сябе побач з ім прынцэсай. Пра тое, які ж ён — сапраўдны мужчына — мы вырашылі пацікавіцца ў жанчын.

Ганна Хітрык, актрыса Нацыянальнага акадэмічнага тэатра ім. Янкі Купалы, салістка гурта «S•unduk»:

— Мой муж у свой час пакарыў мяне пачуццём гумару. Я пакахала яго за гэтую якасць і за прастату, якая часам нават здзіўляе. Для мяне вельмі важна, каб чалавек мог з усмешкай успрымаць жыццёвыя сітуацыі, самога сябе і тых людзей, якія знаходзяцца побач. Побач з мужчынам жанчына павінна мець магчымасць адчуць сябе маленькай і крохкай. Мужчына не павінен прыхоўваць пачуцці і эмоцыі. Мой муж увесь час спрабуе мяне здзівіць, кожны раз ладзіць нейкія сюрпрызы для мяне. Калі я бачу, як ён размаўляе з нашым сынам і ўсміхаецца пры гэтым, я бачу яго пшчоту і цеплыню. Але я ведаю, наколькі ён моцны ўнутры.

Юлія Чаргінец, вядучая праграмы «Навіны рэгіёна» на тэлеканале «Беларусь-1»:

— Знешнасць... усё ж мае значэнне. Важна, каб мужчына быў разумным. Упэўнены ў сабе, здольны рэалізаваць сябе мужчына прыцягвае куды больш, чым той, хто скардзіцца на свае няўдачы. Хочацца бачыць побач з сабою моцнага ў фізічным і псіхалагічным плане чалавека. Каб жанчыны не неслі ўсё на сваіх плячах, а маглі быць пшчотнымі і ласкавымі. А часта здараецца так, што мы вымушаны быць мужчынамі ў спадніцах. Мне пашчасціла з мужам. Ён галоўны ў нашай сям'і ва ўсіх пытаннях. Штодзённа муж балуе мяне сваімі стравамі, умее супакоіць мяне, калі будні выпадаюць нялёгкамі. Безумоўна, плюс для мужчыны — уменне па-

жартаваць, а часам проста падурыцца, бо гэта яшчэ больш збліжае і ў яго зноў і зноў улюбляешся.

Ірына Ханунік-Рамбальская, тэлеведучая, мадэль:

— Мужчына павінен быць разумным. Для мяне абавязковая ўмова — уменне апрацаваць і трымаць на людзях. Прычым для мяне важна, каб чалавек мог разбірацца ў многіх сферах. Каб мы маглі пагаварыць пра кнігі, бізнэс, абмеркаваць любое пытанне. Таксама з узростам прыйшло разуменне, што хочацца бачыць побач надзейнага мужчыну. З якім не давядзецца нервавацца, перажываць, падазраваць яго. Знешнія даныя зараз ужо адышлі на другі план. Але тое, што мужчына павінен быць старэйшым за мяне, таксама не абмяркоўваецца. Кандыдатуры равеснікаў ці малодшых за сябе я не разглядаю.

Падабаецца, калі мужчына ўмее аказаць знакі ўвагі не толькі мне, але і маім сяброўкам, калі, напрыклад, трэба руку падаць, дзверы адчыніць. Яшчэ вельмі прыемна, калі мужчына ўмее ўважліва слухаць. Прыслухоўваецца да мяне і стараецца зразумець, што мне патрэбна. Мабыць, гэта ўсё жыццёвы досвед, бо зараз ужо ўсё ўзважваеш і з галавой у вір не кідаешся.

Дарыя, спявачка:

— Перш за ўсё, у ім павінна быць пачуццё адказнасці. Мне заўсёды падабаліся мужчыны, ад якіх зыходзіць мудрасць, спакой, разважлівасць і велікадушнасць. Пачуццё гумару таксама абавязковая якасць. Харызматычны, дагледжаны — усё гэта ёсць у маім мужы. Безумоўна, з узростам патрабаванні і ўяўленні змяняюцца, бо пазнаваць мужчын прыкладна тое ж, што адкрываць іншую планету. Сапраўдны мужчына — гэта

той, хто дазваляе жанчыне адчуваць сябе жанчынай побач з ім. Мяне падкупляе, калі мужчына здольны проста выканаць правільны тэтыкету. Напрыклад, прапануе паднесці цяжкія сумкі, адчыняе ці прытрымлівае дзверы. Такія элементарныя знакі ўвагі вельмі прыемныя жанчыне.

Люцыя Лушчык, тэлеведучая канала АНТ:

— Мне падабаецца, калі мужчына адказны і рашучы. Калі ён

жыве розумам, а не эмоцыямі. Гэта паказчык таго, што ён моцны духам. Мужчына павінен быць захоплены той справай, якой займаецца. І прысвячаць ёй большую частку жыцця. Бо жанчына жыве эмоцыямі і выбірае мужчыну сэрцам, разумеючы, што давярае яму сваё жыццё і выхаванне дзяцей. Але, на жаль, сёння жанчыны рэдка прыслухоўваюцца да сваёй інтуіцыі, а больш абапіраюцца на знешнія прыкметы «мужнасці». Магчыма, таму часта памыляюцца і жывуць нешчасліва. А ў нас вельмі многа вартых мужчын, якія ўмеюць учынкамі даказаць сваё стаўленне да жанчыны. Яны адукаваныя і з пачуццём гумару. Проста жанчынам варта больш давяраць мужчынам і не баяцца разлічваць на іх дапамогу і падтрымку ў любой сітуацыі. І тады ўсе будуць шчаслівымі.

Падрыхтавала Алена ДРАПКО.

«САПРАЎДНЫ МУЖЧЫНА ПАВІНЕН ВЕРЫЦЬ У СЯБЕ!»

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «43».)

— Што думаеце пра сацыяльныя сеткі, развіццё інтэрнэту? Ці магчыма выкарыстоўваць гэтую сферу, каб быць бліжэй да сваёй аўдыторыі?

— Безумоўна. Сацыяльныя сеткі — агульнадаступны інструмент, які абавязкова трэба выкарыстоўваць. Для артыста — гэта магчымасць дзяліцца з прыхільнікамі сваёй творчасці навінамі з першакрыніцы, публікуючы відэа, фотаздымкі, віншаванні. Тут і абмеркаваць нешта можна, і пажартаваць. Такія кантакты спрыяюць збліжэнню артыста і яго аўдыторыі.

— Больш задавальнення атрымліваеце ад выступлення на сцэне ці працуючы ў студыі?

— Мне складана раздзяліць свае ўражанні і свае эмоцыі.

— Чым, акрамя музыкі, цікавіцеся і займаецеся ў вольны час?

— Люблю чытаць. Зараз, напрыклад, чытаю кнігу Чака Паланіка «Байцоўскі клуб». Люблю слухаць музыку, хадзіць у трэнажорную залу, займаюся картынгам. Па магчымасці, імкнуся знаходзіць час для сустрэч з сябрамі. Люблю гатаваць плоў з бараніны.

— А можаце ўспомніць, як адаптаваліся пасля пераезду ў сталіцу?

— Спачатку ўмовы жыцця былі далёка не «салодкімі». Пэўны час давалося пра жыццё ў здымным пакоі і праісці праз шэраг нязручнасцяў. Але гэта стала стымулам для мяне, каб шмат працаваць і палепшыць сваё жыццё. І зараз я іду да здзяйснення гэтай мэты. Бо заўсёды марыў жыць у Мінску. Гэты горад з дзяцінства люблю за яго чысціню, адкрытасць і імклівы рытм жыцця.

— Калі гаварыць пра паводзіны і ўчынкі людзей, ці ёсць нешта непрымальнае для вас?

— Перадусім, кожны чалавек — індывідуальнасць. І таму я імкнуся успрымаць людзей такімі, якія яны ёсць.

— А якой павінна быць дзяўчына, каб звярнуць на сябе вашу ўвагу?

— Яна павінна любіць і цаніць сябе! Мець сваю «разыначку», якую немагчыма апі-

саць, але яе абавязкова заўважаеш і адчуваеш пры сустрэчы. Важна, каб дзяўчына заўсёды заставалася сама сабой і не баялася гэтага.

— Напярэдадні 8 Сакавіка што пажадаеце жаночай палове?

— Няхай вашы сэрцы напаўняюцца каханнем, а з твараў не знікаюць усмешкі!

Алена ДРАПКО, фота з архіва спевака.

ПРАГРАМАВАННЕ — ШЛЯХ ДА ўвасаблення АМЕРЫКАНСКОЙ МАРЫ?

Стваральнікі Twitter, Facebook, Microsoft, Dropbox і Valve запісалі відэазварот, у якім заклікалі школьнікаў пачаць вывучаць праграмаванне. Размешчаны на YouTube ролік усяго за адзін дзень набраў больш за мільён праглядаў.

Стаць кіраўніком пасляховага ІТ-стартапа — гэта жывое ўвасабленне амерыканскай мары. Мноства людзей жадаюць паўтарыць лёс Біла Гейтса, але большасць не асмельваецца пачаць вывучаць праграмаванне, паколькі яно падаецца людзям занадта складаным. Амерыканская некамерцыйная арганізацыя Code.org вырашыла развясці распаўсюджанае меркаванне і запрасіла кіраўнікоў вядучых ІТ-кампаній прыняць удзел у здымках відэароліка, у якім камп'ютарныя «знакамітасці» расказалі, што для вывучэння камп'ютарных моў зусім не трэба быць геніем.

Праграміст — гэта адна з найбольш высокааплатаемых прафесій, асабліва ў Крэміявай даліне, але ІТ-індустрыя пастаянна адчувае моцны дэфіцыт спецыялістаў. Сумную сітуацыю з камп'ютарнай адукацыяй разумее і ўрад ЗША. Нядаўна прэзідэнт Барак Абама выступіў з пасланнем, у якім заклікаў рэфармаваць школьную адукацыю, каб задаволіць патрэбы высокатэхналагічнай эканомікі.

Праект Code.org падтрымалі не толькі «зоркі» ІТ-індустрыі, якія «засвяціліся» ў відэароліку. Сваё адабрэненне выказалі таксама Біл Клінтан, Альберт Гор, Амерыканская федэрацыя настаўнікаў і іншыя арганізацыі. Ужо зараз усе ахвотныя могуць прыступіць да бясплатнага вывучэння праграмавання на сайце праекта. Навучанне вядзецца не толькі на англійскай, але і на многіх іншых мовах, сярод якіх ёсць і руская.

Надзея НІКАЛАЕВА.

АДУКАЦЫЯ НЕ РАЁННАГА МАШТАБУ

Існуе трывалае меркаванне, што ў сталічных школьнікаў ёсць значна больш магчымасцяў для атрымання якаснай адукацыі і ўласнага развіцця.

Нашы карэспандэнты наведвалі гімназію ў Мар'інай Горцы напярэдадні святкавання яе дваццацігоддзя, і пераканаліся, што некаторыя «правінцыяльныя» навучальныя ўстановы не толькі ні ў чым не саступаюць сталічным школам, але і могуць быць прыкладам для іх.

СЦЕНЫ... ГОНАРУ

Унутры гімназіі ўсе сцены завешаны ганаровымі граматамі і дыпламамі. Іх тут незлічона колькасць. Быццам бы гімназія наўмысна выстаўляе свае дасягненні на ўсеагульны агляд. Гонар ці выхваленне? Паспрабуем даведацца...

У канцылярыі нас сустракае дырэктарка школы — Ала РАЛЬКЕВІЧ. За кавай яна робіць для нас невялікі экскурс у гісторыю:

— Я працую тут з дня адкрыцця, ужо дваццаць гадоў. Гэта было 5 сакавіка 1993 года, калі нам пабудавалі «фінскі гарадок» — так яго называюць зараз. Інвестарамі выступілі дванаццаць нямецкіх банкаў. Працавалі тут беларусы, паліякі, кітайцы, туркі. Напярэдадні абрынулася Берлінская сцяна, і ў гонар гэтай падзеі немцы дапамаглі нам пабудаваць школу. Такім чынам у Мар'інай Горцы з'явілася гімназія...

Вы спыталі наконт граматаў на сценах... Якраз сёння да мяне падыходзіць хлопчык з пачатковай школы і пытаецца, чаму яго дыплама яшчэ няма на сцяне. І трымае ў руках гэты самы дыплом, ужо ў рамцы. Вывешваць « доказы » вучнёўскіх поспехаў на агульны агляд — добры стымул, і я не адмаўляю дзецям у шчасці бацьчы сядзе на ганаровым месцы. А хлопчыку я адказала, што дыплом, які ён атрымаў на раённых спаборніцтвах, мы вывешваем не будзем, паколькі чакаем ад яго дыплама з абласнога конкурсу.

Мы з першых дзён уключыліся ў інавацыйную працу Міністэрства адукацыі. Некалькі праграм апрабаваліся менавіта ў нашай гімназіі. Напрыклад, «Дальтан-тэхналогія», калі вучні шукаюць усю патрэбную інфармацыю самастойна. Акрамя таго, сваю дзейнасць мы пачыналі з працы не з дзецьмі, а з настаўнікамі — ім дапамагалі псіхолагі.

— А ці не хвалюцца бацькі, што над іх дзецьмі ставяцца такія « вопыты »?

— Ні ў якім разе. Яны гатовы пайсці на ўсё, толькі каб іх дзеці тут навучаліся. Лічы гавораць самі за сябе: 95% нашых выпускнікоў паступаюць у самыя розныя ВНУ. Ці ж гэта не нагода, каб аддаць дзіця вучыцца менавіта сюды?

Па словах Алы Ралькевіч, у мясцовую гімназію прывозяць нават дзяцей з Мінскага, Бабруйскага і Чэрвеньскага раёнаў — такі імідж сабе стварыла школа. Ужо ў гэтым годзе на падрыхтоўку да паступлення ў гімназію прыязджае 92 дзіцяці, хаця па плане павінен быць створаны ўсяго адзін першы клас. Дырэктар абяцае, што возьмуць усіх, бо не ўзяць — проста не маюць права.

Яшчэ адна цікавая дэталі у методыцы навучання, пра якую паведамляе Ала Ралькевіч, — сумесная праца з малодшымі і старэйшымі школьнікамі. Сэнс у тым, што ў любых гуртках і на любых мерапрыемствах няма ўзроставага цензу. Дзецям

Рэпетыцыя хору «Рэпрыза» пад кіраўніцтвам настаўніка музыкі і спеваў Юліі Жукоўскай-Губашынай.

— Абавязкова. Бацькам дапамагаем.

— Мяне завуць Асур ТАМ-РАЗАЎ, — расказвае кіраўнік другога, вельмі незвычайнага гуртка. — Тут я апынуўся адразу пасля арміі, так і застаўся працаваць у школе. Не праходзіць і месяца, каб мы з дзецьмі не заваўвалі нейкіх дыпламаў ці граматаў. Літаральна некалькі дзён таму атрымаў дыплом першай ступені з выставы «Выраставальнікі вачыма дзяцей». Рыхтавалі працы да юбілею Купалы і Коласа.

Цікава, чым могуць займацца дзеці, якія ўдзельнічаюць у такіх рознаэматычных конкурсах? Яны лепяць з гліны! Гурток называецца проста і прыгожа — «Пяючая гліна». Увесь кабінет проста застаўлены вырабамамі, многія з якіх яшчэ толькі сохнуць. Гурток працуе кожны дзень, акрамя нядзелі. Лепкай з гліны займаецца каля 100 чалавек. Цэлая «мануфактура»! Дарэчы, усе працы затым аддаюцца

Музей энергазберажэння.

уласціва капіраваць паводзіны старэйшых. І калі яны бачаць, што танцаваць вальс ці польку — прыгожа, а не старамодна, то і ім хочацца рабіць тое самае.

ДЗЕЦІ — НІБЫ ГЛІНА

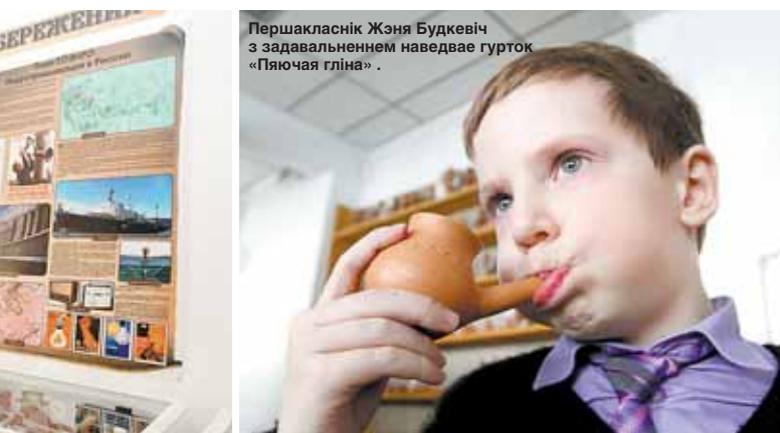
Першае, што нас зацікавіла — гурткі і секцыі. Спачатку трапляем на заняткі па кулінарыі. Кіруе кружком «Юны кулінар» Наталля ЯКУШКОВА.

— А што вы робіце са сваімі стравамі? — цікавімся мы.

У мясцовую гімназію прывозяць нават дзяцей з Мінскага, Бабруйскага і Чэрвеньскага раёнаў — такі імідж сабе стварыла школа. Ужо ў гэтым годзе на падрыхтоўку да паступлення ў гімназію прыязджае 92 дзіцяці, хаця па плане павінен быць створаны ўсяго адзін першы клас.

— Можам аднесці дадому ці з сябрамі падзяліцца, а можам з'есці самі, — адказвае маленькая Насця КОЛАСАВА.

— Дома потым трэніруецца?

Першакласнік Жэня Будкевіч з задавальненнем наведвае гурток «Пяючая гліна».

Яшчэ колькі часу — і хутка будзе пірог.

дзецям, таму бацькі могуць не перажываць за пабітыя тарчкі і гладышы. Гліну Асур шукае і прывозіць сам.

Наперадзе нас чакаюць танцавальны гурток і школьны тэатр. Спачатку трапляем на рэпетыцыю старшакласнікаў. Яны танцуюць польку і вальс — рыхтуюцца да выпускнога.

— Займацца танцамі мне вельмі цікава, — кажа адзінаццацікласнік Уладзіслаў МЕЖЫДАЎ. — Акрамя таго, я лічу, што танцы могуць спатрэбіцца ў будучыні. Можна потым выступаць за ўніверсітэт, ці, зрэшты, прыгожа станцаваць на сваім вяселлі.

Перамяшчаемся ў тэатр. Дэкарацыі, вопратка — усё зроблена рукамі дзяцей і іх педагогаў. Мастацкі кіраўнік — Аксана ЖАРОМСКАЯ — ставіць тут эксперыментальныя пастаноўкі.

На перапынку.

зей энергазберажэння.

Ала Ралькевіч расказвае, што апошні быў адкрыты ў кастрычніку 2012 года. Так супала, што наступны 2013 год быў абвешчаны Годам беражлівасці. Экспанаты тут самыя розныя — ад старых вугальных прасаў да сучаснай тэхнікі.

Пакуль ходзім па школе, спадарыня Ралькевіч ледзьве паспявае расказваць пра самыя розныя экспазіцыі, якія знаходзяцца проста ў калідорах. А яшчэ ганарыцца спартыўнай адукацыяй у сваёй гімназіі. Тут ёсць ажно дзве спартзалы. Галоўны плюс — на выхадных усе дзеці могуць сюды прыйсці разам з бацькамі, каб пазаймацца любімым відам спорту.

Застаецца апошні пункт — бібліятэка. Па дарозе знаёмімся з Аксанай БАРОНАВАЙ — школьным псіхолагам. Яна расказвае нам пра арт-тэрапію, калі псіхіку дзяцей аналізуюць па іх творчасці. Галоўныя псіхалагічныя праблемы ў дзяцей з цягам часу не змяняюцца — гэта канфлікты і непаразуменне. Адна маленькая дэталі уражвае: да работ у школе Аксана была... вайскоўцам і працавала з прызыўнікамі.

— Калі школа толькі адкрылася, кніг не было зусім. Давялося прасіць, каб бацькі дапамаглі нам з імі. Яны адгукнуліся. А зараз у бібліятэчным фондзе налічваецца ўжо 15 тысяч кніг. Мы нават можам дазволіць сабе спісваць старыя кнігі. Дарэчы, і яны не выкідаюцца, а рэстаўруюцца і застаюцца для іншых мэт. З іх можна нешта выразаць, зрабіць вучэбны матэрыял.

— Нават шоу ставім, калі хочаце, — расказвае Аксана. — Нядаўна рабілі пастаноўку накшталт неонавага шоу, з прымяненнем сучасных тэхналогій, з элементамі акарабатыкі і танца. А яшчэ мы ўдзельнічаем у тэатральных фестывалях.

Па дарозе ў кабінет хіміі Ала Ралькевіч распавядае нам аб міжнародным супрацоўніцтве гімназіі:

— У горадзе Хальберштат, у Германіі, ёсць адна з лепшых нямецкіх гімназій. Туды спачатку ездзіла наша адміністрацыя, каб пазнаёміцца з працай гімназіі ва ўмовах малага горада. А потым пачалі ездзіць і дзеці па абмене. Кожны год да

Тут ёсць ажно дзве спартзалы. Галоўны плюс — на выхадных усе дзеці могуць сюды прыйсці разам з бацькамі, каб пазаймацца любімым відам спорту.

нас прыязджаюць 25 дзяцей з нямецкіх школ. Мы, у сваю чаргу, таксама адпраўляем туды 25 нашых вучняў і вучаніц. І тыя, і другія селяцца ў сем'ях, і жывуць там некаторы час. Я лічу, што гэта не проста паездкі, а знаёмства з культурай, традыцыямі. Акрамя таго, нашы вучні сумесна з немцамі рэалізуюць самыя розныя праекты.

І КНИГА, І СПОРТ

Далей — самае цікавае. Музей гісторыі гімназіі і му-

Перад развітаннем Ала Ралькевіч расказвае, што гімназія па многіх пунктах знаходзіцца на самазабеспячэнні. Тут ёсць свае цяпліцы, вучні здаюць металалом. А гэта ж таксама дадатковыя грошы. Акрамя таго, гімназія часта просіць дапамогі ў бацькоў. Але ўсе адразу бачаць, куды гэтыя грошы пайшлі — галоўнае, што ўсё адбываецца абсалютна празрыста. Напэўна, таму і пытанняў не ўзнікае...

**Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
Фота
Марыны БЕГУНКОВАЙ.**

Конкурс «Новы погляд»: шукаем таленты!

Ты малады, энергічны і крэатыўны? Ты размаўляеш на роднай мове і табе карціць паспрабаваць свае сілы? Тады «Чырвонка» запрашае ўсіх ахвотных узяць удзел у конкурсе пад назвай «Новы погляд»!

Сутнасць конкурсу — у яго назве. «Чырвонка» прапануе нашым юным і маладым карэспандэнтам зірнуць на жыццё па-іншаму. Убачыць нешта новае ў, падавалася б, будзённым. Або адшукаць тое, чаго да вас яшчэ нікому не ўдалася. Складана? Даём падказку: бярыце тэмы з жыцця моладзі, якое віруе вакол вас. Паверце, яно непаўторнае! Што вас найбольш цікавіць, хвалюе? Не «ліце ваду», не разважайце, а пішыце пра канкрэтныя сітуацыі, пра сваіх равеснікаў.

Спрачайцеся, даказвайце свой пункт гледжання, але — аргументавана!

Жанр вашых допісаў можа быць любым: нататкі, інтэрв'ю, рэпартаж. Галоўнае, каб было цікава напісана. Гэта найпершы крытэрыў, якога мы прапярсілі б прытрымлівацца. Лепшыя з дасланных матэрыялаў будуць надрукаваны ў «Чырвонцы».

Нагадаем таксама, што па выніках конкурсу трох пераможцаў чакаюць прызы. Зрэшты, думаецца, прайграўшых не будзе: для ўсіх тых, хто збіраецца паступаць на факультэт журналістыкі, удзел у «Новым поглядзе» стане, спадзяёмся, добрай школай юнага карэспандэнта. Спяшайцеся, конкурс прадоўжыцца да 1 мая (дата адпраўкі матэрыялаў). Свае творчыя працы дасылайце на электронны адрас

рэдакцыі: zvarot@zvyazda.minsk.by (з абавязковай пазнакай — на конкурс «Новае жыццё») або ў пісьмовым выглядзе на паштовы адрас «Звязды».

І яшчэ. Абавязкова напішыце пра сябе: узрост, месца працы ці вучобы, колькі слоў пра свае захапленні, мары, памкненні. Укажыце кантактныя нумары тэлефонаў, па якіх з вамі можна будзе звязацца, і ў які час. Для налічэння ганарару, калі матэрыял будзе надрукаваны, укажыце свой паштовы адрас (з індэксам), пашпартныя звесткі (кім і калі вы дадзены, нумар, сабасты нумар (доўгі радок з лічбай і літар), сваё імя, імя па бацьку, прозвішча. Уся гэтая інфармацыя пра сябе павінна быць на рускай і беларускай мовах.

Аўтар — пра сябе

— Я вучуся ў адзінацца-тым класе. Вельмі люблю фатаграфію, усё, што вакол мяне. Таксама калі-ні-калі вучуся іграць на гітары, бо часу вельмі мала. Яшчэ вельмі люблю пісаць. Заўсёды ў вольны час выдумляю розныя гісторыі, складаю вершы. Але бывае і так, што нічога не хочацца рабіць, — тады я слухаю музыку. Захапляюся альтэрнатыўнай музыкай, не люблю папу... Падабаецца глядзець добрыя фільмы. Драмы або стужкі, заснаваныя на рэальных падзеях. Люблю размаўляць. На любы тэмы. І лёгка знаходжу агульнае з новымі людзьмі.

Мая галоўная мара — стаць журналістам, наведваць курсы па фатаграфіі. Я спадзяюся, што ў мяне ўсё атрымаецца. Але я лічу, што мая асноўная мэта — прынесці ў наша жыццё, у наш свет нешта добрае: дапамагчы хворым, дзецям, жывёлам...

Ніколі не забудзем

«Я БЕГ БОСЫ ПА ГЭТЫМ ПОПЕЛЕ, І АДНО МАЕ СЛЯДОЧКІ ЗАСТАВАЛІСЯ...»

22 сакавіка спаўняецца 70 гадоў, як спалілі вёску Хатынь. У 1943-м гітлераўцы знішчылі 149 чалавек, з іх — 75 дзяцей. Сёння гэта мемарыяльны комплекс «Хатынь». У ім знаходзяцца бронзавая скульптура няскоранага Чалавека, званы... Ёсць і пліты, на якіх згадваюцца назвы вёсак, што таксама былі спалены ў вайну. Ад многіх вёсак, якія спалілі гітлераўцы, засталіся толькі назвы. Але некаторым выпала магчымасць адрадыцца. Адна з такіх вёсак — вёска Колбавічы Баранавіцкага раёна.

І я вырашыла даведацца ў свайго аднавяскоўца Браніслава Вікенцэвіча Цвіклі, якому пайшоў дзявяты дзясятка, аб тым, як людзі перажылі такое гора, як яны жылі ў гады акупацыі.

— Спачатку раскажу пра саму вёску, — пачаў Браніслаў Вікенцэвіч. — Сёння мясцовыя жыхары ўжо не памятаюць, калі яна была заснавана. Але калі меркаваць па помніках, якія ёсць на мясцовых могілках, у XVIII стагоддзі вёска ўжо існавала. Наконт назвы Колбавічы таксама ёсць розныя версіі. Адны кажуць, што яна паходзіць ад колбападобнай ракі Шчара. Пры польскай уладзе людзі мелі свае землі. А ў 1940 годзе ў Колбавічах быў заснаваны калгас

імя Кірава, які існаваў да 1941 года. У 1942 годзе ў вёску ўварваліся немцы, якія расстралялі вялікую колькасць ні ў чым не вінаватых людзей.

Так, я ўсё памятаю, як сёння, заплюшчваючы вочы — і бачыш усё ў дэталю. Адночы з Быценя (Івацэвіцкі раён) прыехаў на веласіпедзе малочнік, а партызаны «транспорт» у яго адабралі. Той малочнік паведаміў пра здарэнне ў Быцені, а з Быценя — у Слонім. І прыехалі ў Колбавічы фашысты: маўляў, дзе тут партызаны? Шукалі...

Неяк восенню 1943 года, калі павесілі кароў, я ўбачыў над вёскай дым. Залез на высокае дрэва: гараць Колбавічы. Пабег туды. Уся вёска ўжо палала. Мала што засталася: дахі ж былі саламяныя. Я хутчэй пабег да нашай хаты: спадзяваўся, што яна ўцалела, але дарма. Як зараз помню: я бег босы па гэтым попеле, і адно мае слядочкі заставаліся. Засталося толькі некалькі хат. Вёска згарэла, а людзям трэба ж неяк жыць. Хтосьці рабіў зямлянкі, хтосьці невялікія хаткі з моху, а некаторыя з усёй жывёлай у хлявах жылі.

Дзед Браніслаў падумаў трохи і прыгадаў яшчэ не адну гісторыю.

— Неяк мы паслі кароў і бачым: з Вуглоў едуць да нас немцы (Колбавічы і Вуглы аддзяляе рака Шчара, цераз якую пабудаваны мост). Ехалі мінараваць, але наляцелі саветскія самалёты. Пачаўся бой. А мы за кароў — і наўцёкі! Гітлераўцы ўварваліся ў вёску і пачалі знішчаць усё на сваім шляху. Неяк у аднаго мужчыну трапіла куля, калі ён пасвіў кароў. Але яго не параніла, бо ў яго была торба цераз плячо, у якой ён насіў бліны. Там куля і засталася. Мы з адной дзяўчы-

най, калі ўцякалі, прыбеглі ў вёску. Беглі, а за намі ўзрываліся снарады. Прыбеглі на падворак, дзе вы цяпер жывяце, хацелі дастаць з калодзежа вады, і тут перад самай брамкай упала міна, але нас не зачпала. А потым прыехалі саветскія на конях, разведка, акружылі варожае войска — і давай біць па немцах. Адзін камандзір сказаў: «Немец дурны, мы яго пераможам». Жылі ў Колбавічах тады муж з жонкай — Пракоп і Тэклія. Дык калі прыйшлі ворагі, яны вынеслі з хаты стол, паставілі на яго бутэльку з гарэлкай, дзве чаркі, хлеб, соль і паклікалі аднаго з нямецкіх камандзіраў, прапанавалі выпіць. Але той тоўсты немец падумаў, што ў гэтым ёсць нейкі падман і кажа Пракопу: маўляў, ты першы выпі, а потым я. Пракоп наліў гарэлкі ў чарку і выпіў. Тады немец наліў сабе, адламаў хлеба, макнуў у соль, выпіў і закусіў...

Ой, многа ўсяго было... Калі ўсё ўспамінаць, цэлую кнігу напісаць можна. Прыехалі да нас партызаны з дохлай цялушкай і загадалі адной жанчыне, каб тая прыгатавала што-небудзь паесці. І мы там былі. Партызаны паелі, а што засталася, з'елі мы.

А быў такі страшэнны выпадак, калі ледзь не загубілі ўсю вёску. Сабралі немцы ўсіх жыхароў каля амбара, паставілі на калені (насупраць — кулямёты) і хацелі ўсіх пастрэляць, але сярод вясцоўцаў быў адзін чалавек — Антось Кароль. А сярод немцаў быў яго знаёмы, з якім ён раней служыў у Польшчы. І яны пазналі адзін аднаго, Антось падышоў да таго, і яны дамовіліся — жыхароў пакінулі жывымі.

Адночы мы з маім знаёмым ішлі

па лесе, бачым: стаіць многа людзей — партызаны! А ў іх такія вялікія булкі хлеба, круглыя, і тоўстыя кавалкі сала. Сярод іх быў малады, прыгожы чалавек. Ён паклікаў нас да сябе і кажа: «Хлопцы, вось вам кавалак хлеба і шматок сала. Вы не бачылі нас, мы не бачылі вас». Мы хутчэй за гэты хлеб з салам — і давай драпака... Так, гэта было і назавядзе застаецца ў маёй памяці.

Мы з адной дзяўчынкай, калі ўцякалі, прыбеглі ў вёску. Беглі, а за намі ўзрываліся снарады. Прыбеглі на падворак, дзе вы цяпер жывяце, хацелі дастаць з калодзежа вады, і тут перад самай брамкай упала міна, але нас не зачпала.

...Як я даведлася пазней са школьных архіваў, вёска Колбавічы вядомая з 1567 года як уласнасць шляхціцаў Івановіча, Федаровіча, Яцкава. У 1905 годзе знаходзілася ў складзе Шылавіцкай воласці Слонімскага павета, з 1921 года — у складзе Польшчы. З 1939-га належала БССР. З 15.01.1940 года ў Быценьскім раёне. Немцамі вёска была акупавана з канца чэрвеня 1941 года да пачатку ліпеня 1944-га. Калі спалілі вёску, загінулі 162 жыхары. У цэнтры вёскі ёсць абеліск — як ушанаванне памяці землякоў і 4 невядомых саветскіх воінаў. Гэтае месца завецца «брацкай магілай». Ёсць адна гісторыя, звязаная з Глебам Антонавічам Мядзведзікам, якая нагадвае подзвігі Івана Сусаніна. Адзін з мясцовых жыхароў, Павел Лявонцэвіч Юр-

ня, зрабіў у сваёй хаце прытулак для партызан. А немцы падаслалі ў вёску свайго чалавека, здрадніка Сасінскага. Той усё высветліў і паведаміў немцам. Тады гітлераўцы прыехалі ў вёску, сабралі ўсіх жыхароў у адно месца і дапытваліся, дзе партызаны. Доўга жыхары цяперлі, але адзін выйшаў з натоўпу і сказаў, што адвядзе немцаў да іх. Усе спалохаліся і думалі, што Глеб Мядзведзік насамрэч адвядзе фашыстаў да партызан. Але той смелы чалавек аказаўся хітрэйшым за немцаў і павёў іх зусім у іншым напрамку. Пасля гэтага з Глеба Антонавіча немцы доўга здэкаваліся, а потым забілі. Па спісе, які прынёс Сасінскі, немцы расстралялі 18 чалавек і доўга не дазвалялі пахаваць іх. Толькі праз некаторы час аднавяскоўцы пахавалі сваіх герояў. А вось прозвішчы людзей, якія былі расстраляны ў 1942 годзе, за сувязь з партызанамі: Міхалоўскі Антон Іосіфавіч, Міхалоўскі Іван Іосіфавіч, Мядзведзік Глеб Антонавіч, Мядзведзік Іван Іосіфавіч, Мядзведзік Фёкла Фёдаравна, Прусевіч Канстанцін Ціханавіч, Сайчык Ілья Максімавіч, Хартончык Адам Сцяпанавіч, Юрэня Аляксандр Сцяпанавіч, Юрэня Іван Лаўрэнцэвіч, Юрэня Іван Паўлавіч, Юрэня Канстанцін Паўлавіч, Юрэня Павел Лявонцэвіч, Юрэня Аляксандр Васільевіч.

Гісторыя Колбавіч не адзіная. Такіх гісторый шмат... Як усё ж пашчасціла вёскам, у якіх засталіся жыхары і змаглі аднавіць жыццё сваёй маленькай радзімы.

Таццяна ЛАУШ, вучаніца 11 класа Падгорненскай СШ Баранавіцкага раёна.

Паважай сваё і чужое

БЕЛАРУСКІЯ КАЗКІ ЗАГУЧАЦЬ НА АРАБСКАЙ МОВЕ

Рэспубліканскае грамадскае аб'яднанне «Беларуская асацыяцыя клубаў ЮНЕСКА» Нацыянальная камісія Рэспублікі Беларусь па справах ЮНЕСКА пры падтрымцы Міністэрства адукацыі абвешчаюць конкурс дзіцячых казак аб сучаснай Беларусі ў рамках беларуска-аманскага праекта, прысвечанага еўрапейска-арабскаму дыялогу паміж Захадам і Усходам у цэлым, а таксама паміж Рэспублікай Беларусь і Султанатам Аманам, у прыватнасці. Конкурс прымеркаваны да Міжнароднага дзесяцігоддзя збліжэння культур, якое будзе доўжыцца да 2022 года.

Аўтарскія казкі павінны раскрываць дзіцячае бачанне і ўяўленні пра сучасную Беларусь, яе культуру і традыцыі. Да ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца школьнікі ва ўзросце ад 10 да 15 гадоў. Казкі павінны быць напісаны на беларускай мове, аб'ём — ад 2 да 4 старонак (фармат А4, памер шрыфту 14). Ад кожнага аўтара будуць прымацца не больш як дзве работы. З прадстаўленых на конкурс казак кампетэнтнае журы вылучыць 10 лепшых работ, якія будуць узнагароджаны дыпламамі «Беларускай асацыяцыі клубаў ЮНЕСКА», перакладзены на арабскую мову і праілюстраваны юны-

мі ўдзельнікамі аналагічнага конкурсу ў Султанате Аманам, а таксама выданы на трох мовах: беларускай, арабскай і англійскай.

Усе работы дасылаюцца на электронны адрас «Беларускай асацыяцыі клубаў ЮНЕСКА» info@belau.info да 1 красавіка 2013 года з пазнакай «Конкурс казак». У тэксце трэба ўказаць кантактныя звесткі ўдзельніка конкурсу: яго прозвішча і імя, месца навування, клас, хатні адрас, тэлефоны і электронны адрас. Спіс адабраных работ будзе размешчаны на сайце арганізацыі www.belau.info.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Свет захапленняў

ФЕСТИВАЛЬ НАСТОЛЬНЫХ ГУЛЬНЯЎ ЗБІРАЕ СЯБРОЎ

9 і 10 сакавіка ў сталічным Палацы дзяцей і моладзі (Старавіленскі тракт, 41) найстарэйшы ў Беларусі клуб настольных гульняў «Кронверк» арганізуе X Рэспубліканскі фестываль настольных гульняў. Турнір пройдзе пры падтрымцы клуба настольных гульняў «Іншы свет», Расійскага некамерцыйнага партнёрства «Акадэмія гульняў», кампаній «Зорка» і «Правільныя гульні».

Арганізатары абяцаюць, што ўдзельніку фестывалю чакаюць лепшыя настольныя гульні, выпушчаныя за апошнія гады ў Расіі і далёкіх замежжы, у тым ліку такія праекты, як «Андор», «Зеллеварэнне», «Камісада», «Мая», «Сінобі», «Тэрмінатар», «Ундэрвуд», «Фарт», «Хобіт», «Эвалюцыя», «Я твоя не пазнаю», Carcassonne, Memoir'44, Shadows over Camelot. І гэта далёка не поўны спіс. Таму знайсці цікавую для сябе гульню змогуць і дзеці, і дарослыя. А спецыяльна падрыхтаваныя дэманстратары дапамогуць разабрацца ў правілах любой

з прадстаўленых настольных гульняў.

Па словах кіраўніка аргкамітэта Андрэя Акушкі, фестываль — гэта тое месца, дзе збіраюцца сябры і аднадумцы:

— Мы будзем рады бачыць усіх: і даўніх прыхільнікаў настольных гульняў, і тых, хто толькі пажадае з імі пазнаёміцца. Калі ж вы прыхопіце з сабой сваю гульню, будзьце ўпэўнены, што мястэчка для вас таксама знойдзецца. І сумавачь вам дакладна не давядзецца.

Для аматараў сапраўтнага фестывалю запланаваны турніры, у тым ліку па «Берсерку», «Эвалюцыі», Flames of War, Magic: the Gathering, Memoir'44. Паводле традыцыі, узяць удзел у іх можа любы ахвотны, зарэгістраваны ў непасрэдна на мерапрыемстве. Большая частка турніраў запланавана на суботу, 9 сакавіка. У суботу наведваць мерапрыемства можна з 11 да 21 гадзіны, а ў нядзелю — з 10 да 16 гадзін. Уваход для ўсіх вольны.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Хто вы, «Містар International»?

У БДУ выбіралі лепшага студэнта-замежніка

У Беларускай дзяржаўнай універсітэце не стандартна і творча падышлі да святкавання Міжнароднага дня жанчын: напярэдадні свята правялі шоу-конкурс «Містар International» сярод замежных студэнтаў. Сапраўды, конкурсы талентаў і прыгажосці сярод дзяўчат даўно ўжо сталі традыцыйным мерапрыемствам. Але ж дзяўчатам таксама цікава паглядзець, калі за званне лепшага спаборнічаюць хлопцы.

ПЕРШЫ БЛІН НЕ КАМЯКОМ

Конкурс «Містар International» у БДУ праводзіўся ўпершыню. Праўда, пэўны досвед ужо быў: летась Кіраўніцтва міжнародных сувязяў ладзіла конкурс «Mic International». Цяпер вырашылі «паэксперыментавачаць» з «моцным» полам. «З дзяўчатамі ў мінулым годзе было працей, — дзеліцца ўражаннямі Ірына Сіліна, намеснік кіраўніка аддзела па працы з замежнымі грамадзянамі Кіраўніцтва міжнародных сувязяў БДУ. — А вось сярод хлопцаў аказалася не так шмат ахвотных».

Тым не менш колькасць удзельнікаў — а іх у выніку набралася сем — не адбілася адмоўна на якасці конкурсу і на цікаўнасці да яго «балельшчыкаў». Больш за тое, зала Ліцэя БДУ нават не змагла прыняць усіх гледачоў...

«МІСТАРЫ» — ХТО ЯНЫ І АДКУЛЬ?

Канкурсанты прадстаўлялі розныя краіны: Туркменістан, Арменія, Азербайджан, Турцыю і нават Грэцыю.

Ікрам Гафураў з Туркменістана, першакурснік эканамічнага факультэта, ганарыцца сваім уменнем прыгожа будаваць адносіны з дзяўчатамі, а чэчвэртакурснік Дзяржаўнага інстытута кіравання і сацыяльных сувязяў БДУ Тарыэл Барсамян з Арменіі ў вольны ад вучобы час працуе барменам, прычым задаволены такой магчымасцю радаваць людзей. Азербайджанец Ніджат Караеў, студэнт 5 курса факультэта міжнародных адносін, марыць у будучыні адкрыць цэнтр дапамогі пажылым людзям і прытулак для бадзяхных жывёл, а студэнт 2 курса таго ж факультэта, туркмен Мерген Мамедаў,

свой вольны час прысвячае танцам і спевам. Першакурснік факультэта міжнародных адносін Алтундал Ата Керым з Турцыі піша вершы і марыць адкрыць уласную вялікую краму, а будучы юрыст Алез Язкуліеў з Туркменістана любіць спорт і жадае, каб аднойчы ва ўсім свеце перамагла справядлівасць. Што да грэка Іааніса Казанджыдзіса з факультэта міжнародных адносін, то сваім эпаатажам і энергетыкай ён проста «запаліў» інтэрнацыянальную залу, чым на практыцы дака-

заў, як добра ён вывучыў розныя культуры.

ШТО ВЫ ВЕДАЕЦЕ ПРА «СІНЯВОКУЮ»?

Каб даказаць, што яны вартыя звання «Містар International», намінантам трэба спадабацца не толькі журы (што таксама важна), але і непасрэдна гледачам. Апошнія на ўваходзе атрымлівалі квіткі для галасавання. Удзельнікаў, акрамя знаёмства-партфолія, чакалі некалькі выпрабаванняў: ім трэба было адказаць на пытанні віктарыны,

А вось канкурсант з Турцыі звярнуўся да беларускай культуры і, пераапрунуўшыся ў беларускае нацыянальнае адзенне, выканаў песню «А ў полі тры крынічанькі».

На ўсялякі выпадак — усё ж канкурсант яшчэ адносна нядаўна ў Беларусі — спяваць яму дапамагалі тры «дзівічанькі».

прадставіць культуру краіны аднаго з сапернікаў і здзівіць гледачоў сваімі талентамі ў творчым конкурсе.

Пытанні віктарыны падаліся, на першы позірк, даволі простымі. Канкурсанты без цяжкасцяў распавялі, чаму Беларусь называюць Сінявокай, а Мінск з'яўляецца адначасова і старым, і сучасным горадам, і што можна сказаць пра Беларусь як

пра спартыўную краіну. Натуральна, нам, беларусам, такія пытанні здаюцца найўняўнымі, але ж мы нарадзіліся, выраслі тут, вучыліся ў беларускіх школах, таму ўсё гэта ведаем ледзь не з пляюшак. І зусім іншая справа — дасведчанасць замежных гасцей.

БЕЛАРУС НА ПЯЦЬ ХВІЛІН

Па-сапраўднаму раскрыла патэнцыял канкурсантаў выпрабаванне пад назвай «International», дзе трэба

туркменам. І група падтрымкі ў яго аказалася добрая — калі студэнты з Грэцыі ў Беларусі пакуль што рэдкасць, то туркменаў у нас шмат, таму выступленне Іааніса суправаджалася сапраўднымі авацыямі. У сваю чаргу, канкурсант правёў віктарыну сярод гледачоў на веданне туркменскай гісторыі і культуры.

КОНКУРС ЯК МОСТ СЯБРОўСТВА

Да апошняга выпрабавання ўдзельнікі падышлі з аднолькавым імпэтам, але рознымі ідэямі. Ікрам падрыхтаваў рамантычнае прызнанне ў каханні, Тарыэл — танцавальны нумар, Ніджат — песню, Мерген — нацыянальны танец, Алез — цэлую тэатральную пастановку... Алтундал Ата Керым з Турцыі, які на пачатку конкурсу прызнаўся, што піша вершы, прачытаў уласны твор «Я слухаю Стамбул». Натуральна, верш быў па-турэцку, аднак для гледачоў дэманстраваліся слайды з рускамоўным варыянтам.

Конкурс прайшоў нібы на адным дыханні. І пераможцаў было некалькі, бо ўдзельнікі аказаліся вельмі моцнымі сапернікамі. У намінацыі «Містар інтэлект» перамог Ніджат Караеў, «Містарам творчасцю» стаў Мерген Мамедаў, «Містарам глядацкіх сімпатый» — Алез Язкуліеў. Іааніс Казанджыдзіс атрымаў спецыяльны прыз ад Кіраўніцтва міжнародных сувязяў БДУ. І, нарэшце, «Містарам International» стаў Тарыэл Барсамян. Гэта першы «містар» у гісторыі конкурсу, але трэба спадзявацца, што конкурс стане традыцыйным і ў будучыні ён пераўтварыцца ў сапраўдны мост сяброўства.

Надзея ЮШКЕВІЧ.
Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Прастора мэтанакіраваных

ТРЭНДАВЫЯ ТЭХНАЛОГІІ — У МАСЫ. БЯСПЛАТНА І ПА-БЕЛАРУСКУ!

Што рабіць, калі спатрэбілася асвоіць мову праграмавання ці навучыцца ствараць сайты, але пры гэтым вы не маеце спецыяльнай адукацыі? А пэўныя «азы» праграмавання засталіся дзесьці ў вучнёўскіх сшытках? Можна, вядома, пашукаць (і знайсці) спецыяльныя курсы пры якой-небудзь установе альбо фірме. Праўда, каштуюць яны не так ужо і танна. Яшчэ адзін варыянт — карпаратыўныя курсы. Іх сутнасць заключаецца ў наведванні заняткаў пры пэўнай кампаніі з умовай, што вы будзеце потым там працаваць. А бясплатны і «без абавязкаў» курсаў тэхнічнай накіраванасці да нядаўняга часу ў Беларусі не існавала.

Аднак студэнты з БДУІРа прапанавалі свой варыянт вырашэння гэтай праблемы. Пяцікурснікі Раман Андрыянаў і Філіп Дайнека на

базе ўніверсітэта арганізавалі курсы па праграмаванні на бясплатнай аснове, прычым выкладанне там ідзе па-беларуску.

«Course.by» — агульная назва адукацыйнага праекта, які складаецца з некалькіх дысцыплін. Гэта ўнікальная магчымасць для тых, хто не навучаецца на тэхнічных спецыяльнасцях, атрымаць карысныя і бясплатныя веды. Вам толькі трэба выбраць курс, які больш за ўсё зацікавіў.

— Жаданне выкладаць і дзяліцца новымі, нетрадыцыйнымі праектамі ўзнікла ў нас даўно, — расказвае Раман Андрыянаў, — але шмат праблем было менавіта з рэалізацыяй задумкі. Спачатку была ідэя стварыць «пакройчык-дапаможнік» з вакансіямі для праграмістаў-пачаткоўцаў. Але, калі мы ажыццявілі першы набор, жаданне «зрабіць» на гэтым грошы неяк само сабой адпала. Працэс выкладання і зносін з новымі цікавымі людзьмі прыносіў такую асалоду, што праект «course.by» нарадзіўся неяк натуральна.

Курсы «запрацавалі» ў кастрычніку мінулага года. Тыя, хто скончыў першы іх цыкл,

ужо атрымалі па заканчэнні паперы. Зараз, у другім цыкле, кожную дысцыпліну (а іх усяго 7) вывучаюць каля 20-30 удзельнікаў (прычым можна «працаваць» адначасова па некалькіх дысцыплінах). А суполка «course.by» «УКантакце» мае каля васьмісот падпісчыкаў.

Як за некалькі месяцаў курсы змаглі набыць такую папулярнасць?

Па-першае, навучанне — бясплатнае і не патрабуе ад наведвальнікаў пэўных ведаў у сферы праграмавання. Таму, калі перад другім наборам праводзілася невялікае тэставан-

Нязвычайна чужы пэўныя тэхнічныя тэрміны на беларускай мове! Такім чынам, хлопцы не толькі выкладаюць дысцыпліны, але і папулярныя вывучаюць беларускую мову.

не, выбіраліся людзі не з пэўнымі тэхнічнымі навыкамі, а з высокай мэтанакіраванасцю.

Па-другое, выкладанне асноўных дысцыплін вядзецца на роднай мове. Нязвычайна чужы пэўныя тэхнічныя тэрміны на беларускай мове! Такім чынам, хлопцы не толькі выкладаюць дысцыпліны, але і папулярныя вывучаюць беларускую мову.

Па-трэцяе, на поспех курсаў уплывае высокі ўзровень ведаў выкладчыкаў. Хлопцы расказалі, што яны самі знайшлі іх суполку ў інтэрнэце і прапанавалі дапамогу.

Тут выкладаюць і студэнты БДУІРа, і практыкі, і нават школьнікі! Дарэчы, заняткі, якія вядуць апошнія, асабліва цікавыя. Бо дасведчанасць школьнікаў адразу выклікае велізарнае жаданне самаўдасканальвацца ў ІТ-сферы.

Другі з арганізатараў курсаў, Філіп Дайнека, лічыць, што поспех іх задумкі ў многім звязаны з асаблівай атмасферай на занятках:

— Нам дапамагае нефармальнае атмасфера. На занятках мы п'ём каву, гарбаты з печывам. Ёсць нават задума прапаўнаць невялічкія бутэрброды («смяецца»). Мы не ставім рамкі накіраваных «я выкладчык, ты — вучань».

Любы падчас заняткаў можа падняцца са свайго месца, каб падзяліцца сваімі ведамі. Трэба проста быць шчырым выкладчыкам. А калі ты не ведаеш чагосьці, проста варта пра гэта сказаць. І хтосьці абавязкова прыйдзе табе на дапамогу.

Насамрэч, так і ёсць. На працягу заняткаў, натуральна, узнікаюць пытанні, спрэчкі, якія з дапамогай усеагульных ведаў і вопыту вырашаюцца. Такім чынам, хлопцы ствараюць своеасаблівую «прасторы»...

Арганізатары завяраюць, што нават пасля заканчэння свайго навучання ў БДУІР, яны будуць працягваць выкладаць, намагаючыся захаваць мову праграмавання як мага больш людзей. Хоць бы для таго, каб разбурыць стэрэатып, што праграмаванне — гэта надзвычай складана.

Вікторыя ЧАПЛЕВА.

Філіп ДАЙНЕКА і Раман АНДРЫЯНАЎ.

SEX-БАЛАСЫ

МЫ ВЫБИРАЕМ,
НАС ВЫБИРАЮЦЬ...

Кожны з нас калісьці абавязкова задаваў бацькам адно важнае для нас у пэўным узросце пытанне: «А як вы сустрэліся?» І чуў у адказ калі не рамантычную, дык абавязкова запамінальную (гаворка ішла ўсё ж пра маці і бацьку) гісторыю іх знаёмства. Бывае, што будучыя сужэнцы знаёмыя літаральна з пялюшак і іх выбар прадвызначаны з таго самага «ружовага» перыяду жыцця. А здарэцца, што чалавек шукае сваю другую палавінку вельмі працяглы час: памыляецца, пакутуе, трапляе ў палон нейкіх ілюзій. Добра, калі пошукі шчасліва заканчваюцца ці хаця б памылка становіцца зразумелай не на самым схіле жыцця. Калі не позна распачаць усё наноў. «Я аддала табе свае лепшыя гады!» — «А я — лепшыя старонкі сваёй чэкавай кніжкі!». Гэта насамрэч сумны анекдот, калі людзям больш няма чаго прыгадаць...

Як мы выбіраем адно аднаго? Па знешнасці? Разрэкламаваная адносна нядаўна сустрэча ўкраінскай «Барбі» і амерыканскага «Кена» першапачаткова была не больш чым піяр-акцыяй. Хто не ў курсе, коротка раскажу, што адна ўкраінская дзяўчына пры дапамозе пластычнай хірургіі і «тон» касметыкі максімальна надае сабе выгляд лялечнай Барбі. Амерыканскі хлопец «Кен» увогуле, кажуць, зрабіў не менш за 90 пластычных аперацый. Вы ўяўляеце сабе жывых дарослых людзей, якія выглядаюць, як цацкі? Знешне выгляд абаіх з вялікай доляй гумару (псіхіятры, памаўчыце) можна назваць ідэальна прыгожым. Толькі і самі «героі» ў глыбіні душы, бясспрэчна, адчуваюць усю гэтую штучнасць і надуманасць, інакш бы не пачалі кпіць адно з аднаго з нагоды сваёй «казачнай» знешнасці, высвятляючы, хто больш, а хто менш падобны на ляльку.

Неяк маці прыводзіла сваю дачку-школьніцу «паступаць у журналісты». Як высветлілася, гэта была нерэалізаваная мара самой жанчыны... Нешта мне падказвае, што будучага зяця таксама будзе выбіраць найперш маці...

пастрыжаная практычна «пад нуль» і пафарбаваная ў «блонд», з велізарнымі ўпрыгажэннямі ў вушах... Гэта быў такі кантраст... І ведаеце што? Яны, наколькі мне вядома, зараз — шматдзетная шчаслівая сям'я! А што трэба было разгледзець у хіпаватым на выгляд хлопцу — з барадой і даўжэзнымі валасамі, у «скуранцы» і працёртых джынсах, — каб пагадзіцца выйсці за яго? Ён потым пастрыжэцца, забудзе пра сваю мару — каўбойскія боты, будзе апранацца, як «трэба». Але хто мог ведаць падчас першай сустрэчы, што будзе менавіта так? Ды і бацькам, натуральна, было няпроста пагадзіцца з выбарам дачкі.

Так, наш выбар часам залежыць і ад бацькоў. Бывае, ускосна — калі мы выбіраем на падсвядомым узроўні свайго спадарожніка жыцця па нейкіх знешніх прыкметах, асаблівасцях характару сваіх бацькоў: каб было нейкае падабенства, за якім нам бачацца звыклы спакой і стабільнасць, што панавалі ў сваёй сям'і. Але часам бацькі могуць навязваць нам свой выбар. Памятаеце, як у анекдоце? Хлопец прывёў дзяўчыну знаёміцца са сваёй маці. Тая для храбрасці прыхапіла сябровак. Сын вырашыў захаваць інтрыгу і адразу не сказаў, хто яго выбранніца. І толькі калі дзяўчаты пайшлі, ён спытаў: «Мама, як ты думаеш, якая з іх мая?» — «Вядома, тая, што сядзела на канапе злева. Яна мне адразу не спадабалася!» Гэта было б смешна, калі б не было сумна. Неяк маці прыводзіла сваю дачку-школьніцу «паступаць у журналісты». Як высветлілася падчас размовы, гэта была нерэалізаваная мара самой жанчыны... Дакументы яны падалі зусім на іншую спецыяльнасць, больш прэстыжную, як вырашыў, вядома ж, дарослы чалавек. Нешта мне падказвае, што будучага зяця таксама будзе выбіраць найперш маці...

Не толькі мы выбіраем, але, як гаворыцца ў вядомай песні, — нас выбіраюць. І часам выбіраюць не проста так... Адна дзяўчына з замужнай сям'і выбрала сабе ў сужэнцы нашага «калегу па цэху». Прычым, напэўна, адразу для сябе вырашыла, што той стане паспяховым бізнесменам — па прыкладзе сваіх бацькоў. Калега паспрабаваў, але не атрымалася... І дзяўчына даволі хутка знайшла іншага «прадпрымальніка», які, відавочна, больш адпавядаў яе крытэрыям паспяховага чалавека і клепатлівага сужэнца. І, дарэчы, у гэтай хуткасці мне бачыцца, як ні дзіўна, элемент нейкай сумленнасці. Калі не склалася, дык лепш разысціся як мага хутчэй.

...Свінцовае — па колеры — неба раптам набывае і цяжар гэтага ж металу... Яно «падае» табе на плечы... Як там у такіх выпадках бывае: «давай застанемся проста сябрамі?...» Жыццё скончылася. Ты не разумееш, як быць далей, навошта ўсё гэта... Маладосць не мае вопыту, яна гарачая, катэгарычная. Сталасць, у сваю чаргу, не можа пахваліцца такімі ж хуткімі нагамі, але яна дорыць здольнасць усведамляць: усё, што ні робіцца, — да лепшага. Значыць, лёс і Бог адвёў вас ад чалавека, які не быў вамым. Значыць, сустрэча з ім — наперадзе.

Як мы выбіраем адно аднаго? На гэтую тэму можна доўга і шмат гаварыць, прыводзіць меркаванні псіхалагаў, якія «раскладуць» любую сітуацыю на «складнікі». А можна назваць гэты працэс адным словам — магія. Якая або ёсць, або няма.

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

Дочки-маці

НАРАДЗІЦЬ У 15-ЦЬ І...
БЫЦЬ ШЧАСЛІВАЙ?

...З Ірай (імя зменена. — К.Ж.) мы пазнаёміліся аж у ясельнай групе дзіцячага садка, разам пайшлі ў бліжэйшую школу, вучыліся ў паралельных класах. Потым яна перайшла ў іншую школу, і кантактаваць мы практычна перасталі.

І вось пару месяцаў таму, сядзячы ў чарзе на прыём да ўрача ў дзіцячай паліклініцы, заўважыла чымсьці знаёмую сімпатычную дзяўчыну з грудным дзіцем на руках, якой дала б на выгляд гадоў дваццаць, і шчыра парадавалася за яе: відаць было, што дзяўчына сваю дачку любіць і з відавочным задавальненнем клапоціцца аб ёй. Так бы мне, напэўна, і не давалося пазнаць сваю сяброўку з дзяцінства, калі б доктар, якая праходзіла па калідоры, не павіталася з ёю па прозвішчы...

Дзясяты клас — самы час ладзіць асабістае жыццё: узрост ужо «самы той» па цяперашніх «стандартах», а экзамены з ЦТ, а з імі завучванне і пастаянны недахоп часу, будуць толькі на наступны год. У вялікай школьнай кампаніі сумна не бывае ніколі! А напэўнасьць «другой палавінкі» яшчэ і паказчык статусу: калі з кімсьці сустракаешся — значыць, «круты». Іра ў «шэрых мышках» ніколі не сядзела — так што і хлопец быў дарослы, на тры гады старэйшы за яе, сімпатычны студэнт тэхнічнай ВНУ. Пазнаёміліся праз сяброў, зблізіліся, а далей, як гаворыцца, панеслася:

Міша тыдзень не адказваў на званкі, а потым прыехаў, даў грошы на аборт і запатрабаваў паабяцаць, што Іра пазбавіцца ад дзіцяці. Пагадзілася, вядома: ну, а якое яшчэ рашэнне прымеш, калі табе пятнаццаць гадоў, жыццё толькі пачынаецца, сама яшчэ дзіця?

пацалункі, падарункі, увага, прагулкі па начным горадзе... І ўжо тыдні праз два Іра канчаткова зразумела, што Міша — «той самы».

Норавы ў моладзі свабодныя, спелым лічыцца ўзрост значна меншы за васямнаццаць — чаму б і не? А тут яшчэ і сяброўка шапнула на вуха таемнае «Ты што, Іра, ён жа дарослы, яны без гэтага не могуць!»

Вось і здарылася, як гэта звычайна бывае — «раптам», праз чатыры месяцы пасля пачатку адносін Іры і Мішы — сумна вядомыя «дзве палоскі». Далей — сцэнарый зусім класічны: пасля «радаснай навіны», якую дзяўчына агучыла па тэлефоне, Міша тыдзень не адказваў на званкі, а потым прыехаў, даў грошы на аборт і запатрабаваў паабяцаць, што Іра пазбавіцца ад дзіцяці. Пагадзілася, вядома: ну, а якое яшчэ рашэнне прымеш, калі табе пятнаццаць гадоў, жыццё толькі пачынаецца, сама яшчэ дзіця? З таго моманту Міша больш ніколі не з'яўляўся ў жыцці дзяўчыны. Ён, напэўна, мяркуе, што няма і дзіцяці...

...З медыцынскага цэнтра, куды Іра прыйшла на «працэдуру», яна збегла праз паўгадзіны чакання пад дзвярэм патрэбнага кабінета. Наглядзелася на яркія

стэнды, на якіх падрабязна апісваліся спосабы забойства дзіцяці ў матчыным чэраве, і зразумела: не зможа...

Прышлося прызвычайвацца да стану цяжарнай. Бацькі, як ні дзіўна, навіну ўспрынялі спакойней, чым чакала дзяўчына: відаць было, што ўзрушаныя, але маці нават пахваліла за тое, што Іра вырашыла пакінуць дзіця. Сяброўкі і сябры былі, праўда, шакіраваны: большасць адварнулася, так што нармальныя адносіны маладая мама падтрымлівае толькі з некалькімі сябрамі з былой

фразы тыпу «Яшчэ адна школьніца «залецела» і часам нават раілі зрабіць аборт, пакуль не перасталі дазваляць тэрміны цяжарнасці. Міжволі даводзілася мець справу і з тымі, і з іншымі: у раённай паліклініцы выбару амаль няма.

У радзільным доме, праўда, ставіліся ўжо значна лепш. Праўда, пасля родаў, як толькі Іра апытомнела, прыйшлі з пытаннем, ці збіраецца яна аддаваць дзіця. Як аказалася, для дзяўчат яе ўзросту практыка звычайная: каб не рызыкаваць з абортам, многія нара-

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

джаюць, а потым — адмаўляюцца ад дзяцей.

Іра, вядома, адмовілася аддаваць народжаную дачку (яна аказалася цалкам здаровай), палюбіла яе з першага погляду. Цяпер збіраецца выхоўваць Сашу самастойна, не перакладаючы асноўны цяжар клопатаў на сваю маці. Новаспечаная бабуля, дарэчы, была больш засмучаная новым статусам, чым напэўнасьцю ўнучкі. А ў планах дзяўчыны яшчэ і паступленне ва ўніверсітэт — праўда, на завочнае аддзяленне.

...На пытанне аб тым, ці змяніла б яна нешта ў сваім жыцці, калі б з'явілася магчымасць адкруціць час назад, Іра пасля нядоўгіх раздумаў цвёрда адказала: «Не». «Год таму мне было значна пра-

Бацькі, як ні дзіўна, навіну ўспрынялі спакойней, чым чакала дзяўчына: відаць было, што ўзрушаныя, але маці нават пахваліла за тое, што Іра вырашыла пакінуць дзіця. Сяброўкі і сябры былі, праўда, шакіраваны: большасць адварнулася.

рыя порцыі асуджальных позіркаў. Даводзілася стрымлівацца, часам проста не рэагуючы на шэпт за спінай.

— Урачы мне трапляліся такія ж, як і настаўнікі: альбо добрыя, альбо злыя, — падзялілася Іра. «Добрымі» ў асноўным аказваліся дзяўчаты і жанчыны з маладзёжных, «злымі» — жанчыны старэйшага пакалення. Першыя звычайна хвалілі за прыняцце такога рашэння, падказвалі карысныя вітаміны і лекі, проста давалі каштоўныя парады. Другія часцей за ўсё пачыналі дыялог з

сцей, можна сказаць, у параўнанні з цяперашнім станам, наогул, праблем не было, але мне прыема змагацца з цяжкасцямі і іх пераадоўваць. Аспрэчваць пункт гледжання людзей, якія ставяцца да мяне з пагардай, калі даведваюцца, што я нарадзіла. У мяне зараз ёсць маленькі родны чалавек, які без мяне не можа абысціся, і гэта «класнае» адчуванне. Мне проста хочацца, каб Саша была шчаслівая, і я зраблю для гэтага ўсё», патлумачыла дзяўчына.

Кацярына ЖОРВА.

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12
ад 19 лютага 2009 года выдана
Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Заснавальнікі газеты — установа «Рэдакцыя газеты «Звязда»;
грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Галоўны рэдактар
КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказы за выпуск — намеснік галоўнага рэдактара Наталля КАРПЕНКА.

Адрас рэдакцыі:
220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантакты тэлефон: 292 44 12.
e-mail: posts@tut.by; info@zvyzda.minsk.by

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 25.058.
Нумар падпісаны ў 19.30 5.03.2013 г.

КАЛІ ІДЗЕ ДОЖДЖ...

НАВУЧЫЦЦА ТАНЦАВАЦЬ МОЖНА І БЕЗ МУЗЫКІ

Падчас нашай размовы ў сценах музычнай школы, дзе D'Arti (сцэнічны псеўданім Арцёма Еўсіевіча) выкладае сцэнічнае майстэрства, я ў нейкай ступені адчуваю сябе на лекцыі, якую нізашто не прапусціла б ва ўніверсітэце. У яго жыцці няма падзелу на асабістае і сцэнічнае, бо тэатр, сцэна, танец заўсёды на першым месцы. Яму ўласцівыя непрадказальнасць і, разам з тым, арганізаванасць і прыціповасць у падыходзе да справы. У ДК «МАЗ» быў прадстаўлены на суд гледачоў яго пластычны мюзікл «Двое», у якім D'Arti выступае адразу ў трох іпастасях: аўтара ідэі, рэжысёра і выканаўцы галоўнай ролі. Пра вытокі свайго захаплення тэатрам, ролю творчасці ў жыцці і пра новы тэатральны жанр D'Arti распавёў нашаму карэспандэнту.

— У 13 гадоў я паглядзеў адзін фільм, які моцна мяне ўразіў. Узнікла жаданне знайсці гурток, дзе вывучаюць акцёрскае майстэрства. Маці падтрымала мой парыв, і я пачаў займацца ў тэатральнай студыі, здымацца ў кіно і серыялах. А праз нейкі час сышоў адтуль і вярнуўся ў спорт, бо мяне заўсёды цікавіў футбол. Але пасля года на сцэне жаданне быць там ператварылася ў залежнасць.

Так сышлі зоркі на небе, што якраз у гэты час Арцём пазнаёміўся з Дзмітрыем Машко, які мае тэатр клаўнады. Хлопец цэлы год вывучаў гэты від мастацтва... Потым паступіў у тэатральны клас і трапіў «у рукі» Паўла Адамчыкава, педагога, які, па сутнасці, і раскрыў у ім патэнцыял акцёра-пластыка.

— У той час у мяне былі праблемы са звязкамі, фарміраваўся голас. У нейкі момант я яго проста сарваў, — успамінае Арцём. — Я не мог зразумець, што адбываецца, і мне было страшна, бо аднойчы ты прачынаешся і не можаш ніводнага гуку вымавіць! Каб аднавіцца, спатрэбілася тры-чатыры месяцы. Але сыходзіць са сцэны не хацелася. Магчыма, гэта і стала адной з прычын паглыбіцца ў жанр пластыкі. Дзе можна паказаць і расказаць сюжэт без слоў.

Відаць, сваю ролю тут адыграла і тое, што хлопец захапляўся творчасцю такіх людзей, як Марсэль Марсо, Чарлі Чаплін і Майкл Джэксан. Але пасля заканчэння школы, як ні дзіўна, D'Arti паступіў у... кулінарны каледж, спасылаючыся на тое, што больш нікуды б не трапіў з-за нізкага бала атэстата (сёння хлопец мае спецыяльнасць «афіцыянт-бармен» 4 разраду). А ў 20 гадоў паставіў свой першы пластычны спектакль «Часам ідзе дождж». Гісторыя жыцця вулічных валацуг, якія танцуюць. Сустрэкаючы такіх людзей, малады творца заўсёды дзівіўся іх філасофскаму падыходу да жыцця.

— Я падзяляю тое меркаванне, што, каб падняцца, трэба апусціцца, няхай сабе і на дно. Гэта

рызыкаўна, бо, апынуўшыся на дне, ты можаш там і застацца, — разважае D'Arti. — Але без такога падзення, калі ты творчы чалавек, наўрад ці ўдасца пакінуць след пасля сябе. Першая пастаноўка раскавала аб тым, што чакае чалавека, калі ён рызыкне быць не як усе.

Сёння D'Arti выкладае ў музычнай школе, займаецца з наведвальнікамі студыі вулічнага тэатра, піша сцэнарыі і рыхтуецца да чарговага паказу свайго пластычнага мюзікла «Двое». Што гэта — заяўка на новы жанр?

— Спектакль ідзе 50 хвілін. Па часе я не займаю, але ў ім прыблізна дзве роўныя часткі:

спачатку толькі пластыка і ніводнага слова, і такая ж частка, дзе прысутнічаюць музычныя дыялогі. Былі прапановы вызначыць жанр як «музычна-пластычны спектакль», але я не згадзіўся, бо такая фармулёўка не тлумачыць гледзку, што музыка — у жывым выкананні.

Калі бліжэй да сюжэта, пластычны мюзікл «Двое» — гэта гісторыя пра ўзаемаадносінны мужчыны і жанчыны. Галоўны герой (D'Arti), згубіўшы сваё каханне, страчвае натхненне. Муза разбаўляе фарбы дэпрэсіі галоўнага героя, спрабуючы ўратаваць яго ад самога сябе... Кампазітарам мюзікла, дарэчы, выступіў беларускі спявак і даўні сябар аўтара — Uzari. Першапачаткова па задуме рэжысёра менавіта Uzari павінен быў сыграць у спектаклі, але тыпаж не супаў з аўтарскім бачаннем. А вось у музыцы маладыя людзі знайшлі паразуменне.

Калі казаць пра настрой гэтай пастаноўкі, то гледачам далі пакаштаваць «кактэйль жыцця». У яго саставе ёсць цэплыня кахання і натхнення, весялосці і палёту, а таксама горыч ад таго, што ў жыцці бываюць моманты, калі не адчуваеш асалоду ад новага дня. Сцэны, дзе глядзю бачыць, як нараджаюцца светлыя пачуцці мастака і ажыўшай льялькі, пераносіць у атмасферу шчасця. Але яно аказваецца не

даўгавечным, бо творчасць і каханне пачынаюць спаборнічаць паміж сабой. І ў нейкі момант шчасце ўспрымаецца, як данасць. Абыякавасць зноў палоніць душу мастака.

Адбіўка рытму, які гучыць у спектаклі, напамінае ход гадзінніка. Гэта нібы маяк у прасторы жыцця, каб не згубіцца ў днях, якія падобныя адзін на другі, каб імкнуцца быць бліжэй да тых, хто побач. Напамін пра тое, што ніколі не позна пачаць усё спачатку, галоўнае — не дасягаць той кропкі, калі выправіць ужо нічога не зможаш. Адным словам, гісторыя пра наша з вамі жыццё, але многае трэба будзе шукаць «паміж радкоў».

Пластычны мюзікл, які існуе больш чым паўгода, паказалі ўжо ў сёмы раз. Розныя гарады, розныя водгукі гледачоў. Але, бадай, самым памятным для Арцёма быў паказ, усе вырочаныя сродкі ад якога пайшлі ў дзіцячы дом.

— Сума была сабрана невялікая, але тады я зразумеў, што ўжо зрабіў праект недарэмна. На іншы паказ таксама каля ста білетаў раздаў па дзіцячых дамах, каб у дзяцей была магчымасць пазнаёміцца з тэатрам.

D'Arti ўпэўнены, што навучыцца танцаваць можна і без музыкі, бо яна ўнутры кожнага з нас... Выходжу за парог студыі і разумею, пра якія мелодыі ідзе гаворка. Яны ва ўсмешцы, калі ты шчаслівы. У біцці сэрца, калі закаханы. У пшчотным дотыку рук. У кроку насустрач... Толькі гукі, але з іх складаецца сцэнарыі нашага жыцця.

Алена ДРАПКО.

АНТАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАГА ВЕРША ПРА КАХАННЕ «ПЕСНЯЙ ВЯСНЫ ЛЕБЯДЗІНАЮ...»

Калі ў чалавеку зарадзілася адно з самых моцных і светлых пачуццяў — пачуццё кахання? Ды вядома ж, ад часу з'яўлення самога чалавека.

Святла сонца, Месяца і зорак, сінечы неба і вады, зеляніны траў і дрэў, крылатага птаства ў паветры, усемагчымых звяроў на сушы і рыб у моры-акіяне Першастваральніку было мала, каб пачалося Быццё. Не хапала таго, тых, хто б спахываў душою гэтае хараство і багацце, стаў бы свядомасцю іх і працягам. «І стварыў Бог чалавека паводле вобраза свайго, паводле вобраза божага стварыў яго; мужчыну і жанчыну...» Перш — Адама, затым — Еву, на ўсе вякі адкрыў для нас ісціну: «нядобра быць чалавеку аднаму». Тады вось зарадзілася і дасюль квітнее на Зямлі каханне; прыносіць не толькі радасць і акрыленасць, але і смутак, часам — боль і расчараванне. Ды кожны раз ёсць у ім жыццятворны духоўны пачатак, які супрацьстаіць злу, напаўняе сэнсам людское існаванне.

«Нядобра быць аднаму» — такі біблейскі лейтматыў верша Уладзіміра Караткевіча «І сніў Адам...» Толькі двое разам, Ён і Яна, здольныя выстаць у час любых прыродных і жыццёвых катастрофах, мудра і прароча сцвярджае аўтар. Паэт прысвяціў твор сваёй каханай, утоенай за ініцыяламі-штрыхамі Н.Н., а напоўніў яго агульнафіласофскім гуманістычным зместам і пранікнёным мастацкім гучаннем. І ў гэтым таксама сіла кахання ў звязцы з вялікім талантам!

Верш сляннага паэта даў назву новай рубрыцы (новаму праекту) у газеце. Ім і адкрываем анталогію, складаецца якую будзе **Алесь КАСКО**.

Уладзімір КАРАТКЕВІЧ

І СНІЎ АДАМ...

Н.Н.

Ў той дзень зямля святло і празарэнне Дала яму. Ён спаў між райскіх дрэў, Не зведзашы яшчэ грэхападзення, — Як кветка, як алень, як зоркі спеў. Травой пахнулі яго далоні, Бег цень ад Дрэва Дабрыні і Зла. А побач верылі дрымотна коні У вечны свет без бойняў і сядла.

І сніў Адам: Камета ўстала ў небе Барвяным страшным зракам — і тады Крывёю пачала сачыцца глеба І згінулі эдэмскія сады.

І пакаціўся ён, бяздольны, голы, Як пералёт, адсохлы на карню, Насустрач болю і насустрач волі, Насустрач злу і сэрнаму агню.

І сніў Адам: Зямля ў глыбінным лоне Няволю нараджае для жывых. Дрымотныя, даверлівыя коні Ў бяздоннай захлынаюцца крыві.

І сніў Адам: Да светлых зор сусвету Імчыць, як лямант, шматвяковы жах — Кроў Іліяды, попел Плошчы кветак, Рагнеды плач і Хірасімы прах, І дыбіцца шалёны свет гарою Над цалаванай брызам і вадой, Карункавай ад сонца і прыбою, Блакітнаю каралавай градой.

... Туды... сюды... ... Туды... сюды... Над прыскам, Над цішынёй, дрыгачай, бы струна, Бязгучная гайдаецца калыска, Як паміж небам і зямлёй труна.

... І плакаў ён, Хаця ў праменнях сініх Эдэмская купалася зямля, Бо лепш у самым чэраве загінуць, Чым падарыць нашчадкам гэтка шлях. Нашто жыве і ў дыме гіне вулей?! Нашто стагоддзі беспрасветных мук?!

... І Ева падышла і працягнула Далоні сонных і пшчотных рук. І ён з трывогай, з радасцю няпэўнай І з мужнасцю суровай, як праклён, Прынік да іх у страсці горкай, гнёўнай, Бо ён любіў... Бо добра помніў сон.

«КАЛОЖСКІ БЛАГАВЕСТ»: ПАЯДНАНЫЯ СЛОВАМ І МУЗЫКАЙ

45 калектываў з васьмі краін прыехалі ў Гродна, каб паўдзельнічаць у традыцыйным, ужо дванаццатым міжнародным фестывалі праваслаўных песнапенняў «Каложскі благавест».

Сёлетні фестываль, як звычайна, праходзіў у два этапы. На першым, у перыяд калядных свят, выступалі прыходскія хоры Гродзенскай епархіі, а на другім геаграфія ўдзельнікаў значна пашырылася. Гэтым разам да хароў і ансамбляў з Беларусі, Расіі, Украіны, Польшчы, Літвы, Румыніі, Сербіі ўпершыню далучыўся калектыў з Францыі — хор Свята-Аляксандра-Неўскага кафедральнага сабора ў Парыжы. Аб папулярнасці пра-

васлаўных песнапенняў не толькі ў нашай краіне, але і ў замежжы сведчыць тое, што далёка не ўсім ахвотным пашчасціла трапіць сёлета на фестываль у горадзе над Нёманам. Шэраг калектываў, якія даслалі заяўкі пазней за іншых, уключаны ў спіс удзельнікаў на наступны год.

Старшыня журы фестывалю Андрэй Бандарэнка адзначае, што сваё майстэрства разам паказваюць розныя калектывы — царкоўныя і свецкія, прафесійныя і аматарскія. А член журы з Украіны Іван Тараненка лічыць вельмі важным, што прадстаўлены самыя розныя стылі выканання праваслаўных песнапенняў.

Дарэчы, да фестывалю ў Гродзенскім дзяржаўным музеі гісторыі рэлігіі падрыхтавалі выставу кніг і абразоў «Дзіўны Бог у святых сваіх» (на здымку). А ў абласной навуковай бібліятэцы імя Я. Карскага арганізавалі выставу нотных матэрыялаў, гуказапісаў і кніг «Сіла духоўнага песнапення».

Барыс ПРАКОПЧЫК.
Фота Яраслава ВАНЮКЕВІЧА.

Открытое акционерное общество «Паритетбанк» (Республика Беларусь, 220002, г. Минск, ул. Киселёва, 61а) **сообщает, что 28 марта 2013 года в 10.00 в соответствии с решением Наблюдательного Совета ОАО «Паритетбанк» от 1 марта 2013 года, протокол № 4, проводится очередное (годовое) Общее собрание акционеров в очной форме по адресу: г. Минск, ул. Киселёва, 61а, зал заседаний**

Повестка дня:

1. О процедурных вопросах проведения очередного (годового) Общего собрания акционеров.
2. Об отчёте о работе ОАО «Паритетбанк» в 2012 году и задачах на 2013 год.
3. О заключении Ревизионной комиссии ОАО «Паритетбанк» по результатам проверки деятельности банка за 2012 год.
4. Об утверждении годовой финансовой отчётности ОАО «Паритетбанк» за 2012 год.
5. О распределении прибыли ОАО «Паритетбанк» за 2012 год.
6. Об избрании Наблюдательного Совета ОАО «Паритетбанк».
7. Об избрании Ревизионной комиссии ОАО «Паритетбанк».
8. О внесении изменений и дополнений в устав ОАО «Паритетбанк».

Список лиц, имеющих право на участие в очередном (годовом) Общем собрании акционеров, составляется на основании реестра владельцев ценных бумаг, сформированного по состоянию на 1 марта 2013 года.

Лица, имеющие право на участие в очередном (годовом) Общем собрании акционеров, могут ознакомиться с материалами по вопросам повестки дня 27 марта 2013 года с 09.00 до 13.00 по адресу: г. Минск, ул. Киселёва, 61а (юридическое управление), либо 28 марта 2013 года по месту проведения очередного (годового) Общего собрания акционеров.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в очередном (годовом) Общем собрании акционеров, будет проводиться 28 марта 2013 года по месту проведения очередного (годового) Общего собрания акционеров с 9.20 до 9.50 при предъявлении документов, удостоверяющих личность (подтверждающих их полномочия).

Телефон для справок: 288 64 74.

Лицензия на осуществление банковской деятельности Национального банка Республики Беларусь от 27.10.2006 г. № 5. УНП 100233809.

18 марта 2013 г. в 11.00 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Лунинецлес».

Повестка дня:

- 1) О совершении сделок Общества.
- Местонахождение ОАО «Лунинецлес»: Брестская обл., г. Лунинец, ул. Первомайская, 56.
Место проведения собрания: Брестская обл., г. Лунинец, ул. Первомайская, 56.

Время регистрации в день проведения собрания с 10.30 до 11.00. При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера — доверенность).

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 11.03.2013 г. (с 10.00 до 16.00), по месту нахождения Общества. Совет директоров.

«ПРИОРБАНК» Открытое акционерное общество, 220002, г. Минск, ул. В. Хоружей, 31А, извещает своих акционеров, что 21 марта 2013 года в 10.00 состоится очередное Общее Собрание акционеров банка

Собрание состоится в г. Минске по адресу: пр. Победителей, 59, бизнес-центр гостиницы «Виктория».

Орган, созывающий собрание акционеров, – Наблюдательный совет «Приорбанк» ОАО.

Лица, имеющие право на участие в Собрании, имеют право ознакомиться с информацией (документами), подлежащей предоставлению при подготовке к проведению собрания, за 5 дней до начала Собрания в Центральном офисе «Приорбанк» ОАО, по адресу: г. Минск, ул. В. Хоружей, 31А;

Регистрация участников будет осуществляться с 9.00 до 9.45.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в Собрании, осуществляется при предъявлении ими документов, подтверждающих их личность и полномочия, путем внесения сведений об участнике в автоматизированную информационную систему регистрации участников Собрания и составления списка лиц, зарегистрировавшихся для участия в Собрании, содержащего подписи этих лиц.

При регистрации акционеры предъявляют документ, удостоверяющий личность; представители акционеров предъявляют документ, удостоверяющий личность, и подтверждают свои полномочия надлежащим образом оформленной доверенностью (руководители юридических лиц – акционеров – документом, подтверждающим служебное положение).

Повестка дня Собрания:

1. Отчет Наблюдательного Совета банка за 2012 год.
2. Отчет Правления о работе банка за 2012 год.
3. Рассмотрение заключения Ревизионной комиссии по результатам проведения ревизии за 2012 год. Утверждение годового отчета за 2012 год: баланс банка, отчет о прибыли и убытках, отчет об изменении капитала и отчет о движении денежных средств; распределение прибыли за 2012 год с учетом заключения Ревизионной комиссии и аудиторского заключения.
4. Установление размера дивидендов и срока их выплаты.
5. Избрание членов Ревизионной комиссии «Приорбанк» ОАО.
6. Избрание членов Наблюдательного Совета «Приорбанк» ОАО.
7. Внесение изменений и дополнений в Устав «Приорбанк» ОАО.
8. Внесение изменений и дополнений в Положение о Наблюдательном Совете «Приорбанк» ОАО.
9. Признание утратившим силу Положения о внутреннем аудите «Приорбанк» ОАО.
10. Определение размера вознаграждений и компенсации расходов членам Наблюдательного Совета, Ревизионной комиссии за исполнение ими своих обязанностей.

Наблюдательный Совет, Правление «Приорбанк» ОАО.

Лицензия на осуществление банковской деятельности НБ РБ № 12 от 28.08.2008 года. УНП 100220190.

УВАЖАЕМЫЕ АКЦИОНЕРЫ
Совместного открытого акционерного общества «Парфюмерно-косметическая фабрика «Модум – наша косметика», 25 марта 2013 года в 17 часов 00 минут в административно-хозяйственном здании
СООАО «Парфюмерно-косметическая фабрика «Модум – наша косметика», расположенном по адресу: город Минск, улица Володько, 6 СОСТОИТСЯ ОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Об отчете Наблюдательного совета Общества.
2. Об отчете директора и главного бухгалтера Общества о результатах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2012 год и утверждении основных направлений деятельности на 2013 год.
3. Об отчете Ревизионной комиссии Общества о результатах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2012 год.
4. О рассмотрении аудиторского заключения, об утверждении годового баланса, отчета о прибылях и убытках.

5. Об утверждении порядка распределения прибыли Общества за 2012 год, об утверждении нормативов распределения прибыли в 2013 году.

6. О выборах членов Наблюдательного совета Общества на 2013–2014 год.
7. О выборах членов Ревизионной комиссии Общества на 2013–2014 год.
8. О внесении изменений в Устав, в связи с планируемым уменьшением уставного фонда, по причине осуществления выкупа акций Обществом, по требованию акционеров, и предстоящим аннулированием данных акций.

Начало регистрации акционеров в 16 часов 30 минут.

Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию реестра на 21 марта 2013 года.

При себе иметь документы, удостоверяющие личность и полномочия.

УНП 100092830

Наблюдательный совет СООАО «Парфюмерно-косметическая фабрика «Модум – наша косметика»

Организация:

ОАО «Лидапищеконцентраты»

Учетный номер плательщика: УНП 500021268. Вид деятельности: производство пищевых продуктов. Организационно-правовая форма: частная
Орган управления: КОНЦЕРН «БЕЛГОСПИЩЕПРОМ». Единица измерения: млн руб. Адрес: г. Лида, ул. Тавлая, 11.

ОТЧЕТ ПРЕДПРИЯТИЯ (ОРГАНИЗАЦИИ) ОАО «Лидапищеконцентраты» за 2012 год

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 января 2013 г.

АКТИВЫ	Код строки	На	На
		31 декабря 2012 года	31 декабря 2011 года
1	2	3	4
I. ДОЛГОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Основные средства (01 минус 02)	110	46643	38099
Нематериальные активы (04 минус 05)	120	16	17
Доходные вложения в материальные активы (03 минус 02)	130		
В том числе:			
инвестиционная недвижимость	131		
предметы финансовой аренды (лизинга)	132		
прочие доходные вложения в материальные активы	133		
Вложения в долгосрочные активы (08, 07)	140	1451	189
Долгосрочные финансовые вложения (06)	150	17	X
Отложенные налоговые активы (09)	160	8	
Долгосрочная дебиторская задолженность (60, 62, 76 минус 63)	170		
Прочие долгосрочные активы (97)	180		
ИТОГО по разделу I	190	48135	38305
II. КРАТКОСРОЧНЫЕ АКТИВЫ			
Запасы	210	24200	18704
В том числе:			
Материалы (10, 15, 16, 14)	211	5962	5542
животные на выращивании и откорме (11)	212		
незавершенное производство (20, 21, 23, 29)	213	7239	6402
готовая продукция и товары (43, 44, 41 минус 42)	214	10999	6760
товары отгруженные (45)	215		
прочие запасы	216		
Долгосрочные активы, предназначенные для реализации (47)	220	X	X
Расходы будущих периодов (97)	230	56	50
Налог на добавленную стоимость по приобретенным товарам, работам, услугам (18)	240	2	2
Краткосрочная дебиторская задолженность (58)	250	19777	11438
Краткосрочные финансовые вложения (58)	260		
Денежные средства и их эквиваленты (50, 51, 52, 55, 57, 58)	270	350	227
Прочие краткосрочные активы (94)	280		
ИТОГО по разделу II	290	44385	30421
БАЛАНС	300	92520	68726

Собственный капитал и обязательства	Код строки	На	На
		31 декабря 2012 года	31 декабря 2011 года
1	2	3	4
III. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ			
Уставный капитал (80)	410	20617	11144
Неоплаченная часть уставного капитала (75 (75-1) показатель вычитается)	420		
Собственные акции (доли в уставном капитале) (81 показатель вычитается)	430		
Резервный капитал (82)	440	4	4
Добавочный капитал (83)	450	25525	24774
Нераспределенная прибыль (непокрытый убыток) (84)	460	2812	838
Чистая прибыль (убыток) отчетного периода (99)	470		
Целевое финансирование (86)	480		
ИТОГО по разделу III	490	48958	36760
IV. ДОЛГОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Долгосрочные кредиты и займы (67)	510	1549	3673
Долгосрочные обязательства по лизинговым платежам (76)	520		42
Отложенные налоговые обязательства (65)	530		
Доходы будущих периодов (98)	540	105	
Резервы предстоящих платежей (96)	550		
Прочие долгосрочные обязательства	560		
ИТОГО по разделу IV	590	1654	3715
V. КРАТКОСРОЧНЫЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА			
Краткосрочные кредиты и займы (66)	610	23378	16198
Краткосрочная часть долгосрочных обязательств	620	1044	
Краткосрочная кредиторская задолженность	630	17455	11942
В том числе:			
поставщикам, подрядчикам, исполнителям (60)	631	11139	9775
по авансам полученным (62)	632	96	28
по налогам и сборам (68)	633	2978	1020
по социальному страхованию и обеспечению (69)	634	360	178
по оплате труда (70)	635	1629	661
по лизинговым платежам (76)	636	11	
собственнику имущества (учредителям, участникам) (75, 70)	637	222	204
прочим кредиторам (71, 73, 66, 67)	638	1020	76
Обязательства, предназначенные для реализации (76/7)	640		
Доходы будущих периодов (98)	650	31	111
Резервы предстоящих платежей (96)	660		
Прочие краткосрочные обязательства	670		
ИТОГО по разделу V	690	41908	28251
БАЛАНС	700	92520	68726

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛЯХ И УБЫТКАХ с 1 января 2012 г. по 31 декабря 2012 г.

Наименование показателей	Код строки	За	За
		январь-декабрь 2012 года	январь-декабрь 2011 года
1	2	3	4
Выручка от реализации продукции, товаров, работ, услуг	010	103988	66110
Себестоимость реализованной продукции, товаров, работ, услуг	020	72730	46089
Валовая прибыль (010 – 020)	030	31258	20021
Управленческие расходы	040	10931	5888
Расходы на реализацию	050	7349	4643
Прибыль (убыток) от реализации продукции, товаров, работ, услуг (030 – 040 – 050)	060	12978	9490
Прочие доходы по текущей деятельности	070	3109	759
Прочие расходы по текущей деятельности	080	4949	2042
Прибыль (убыток) от реализации деятельности (± 060 + 070 – 080)	090	11138	8207
Доходы по инвестиционной деятельности	100	989	697
В том числе:			
доходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	101	14	55
доходы от участия в уставном капитале других организаций	102		
проценты к получению	103	1	
прочие доходы по инвестиционной деятельности	104	974	642
Расходы по инвестиционной деятельности	110	175	110
В том числе:			
расходы от выбытия основных средств, нематериальных активов и других долгосрочных активов	111	10	38
прочие расходы по инвестиционной деятельности	112	165	72
Доходы по финансовой деятельности	120	586	113
В том числе:			
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	121	586	113
прочие доходы по финансовой деятельности	122		
Расходы по финансовой деятельности	130	8887	4325
В том числе:			
проценты к уплате	131	8298	3115
курсовые разницы от пересчета активов и обязательств	132	575	1195
прочие расходы по финансовой деятельности	133	14	15
Иные доходы и расходы	140	14	
Прибыль (убыток) от инвестиционной, финансовой и иной деятельности (100 – 110 + 120 – 130 ± 140)	150	-7473	-3625
Прибыль (убыток) до налогообложения (± 090 ± 150)	160	3665	4582
Налог на прибыль (Д99К68)	170	928	1286
Изменение отложенных налоговых активов (09)	180	8	
Изменение отложенных налоговых обязательств (65)	190		
Прочие налоги и сборы, исчисляемые из прибыли (дохода) (Д99К68)	200		
Чистая прибыль (убыток) (± 160 – 170 ± 180 ± 190 – 200)	210	2745	3296
Результат от переоценки долгосрочных активов, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	220	10224	18537
Результат от прочих операций, не включаемый в чистую прибыль (убыток)	230	-773	-307
Совокупная прибыль (убыток) (± 210 ± 220 ± 230)	240	12196	21526
Базовая прибыль (убыток) на акцию	250	2666	3198
Разводненная прибыль (убыток) на акцию	260	2666	3198

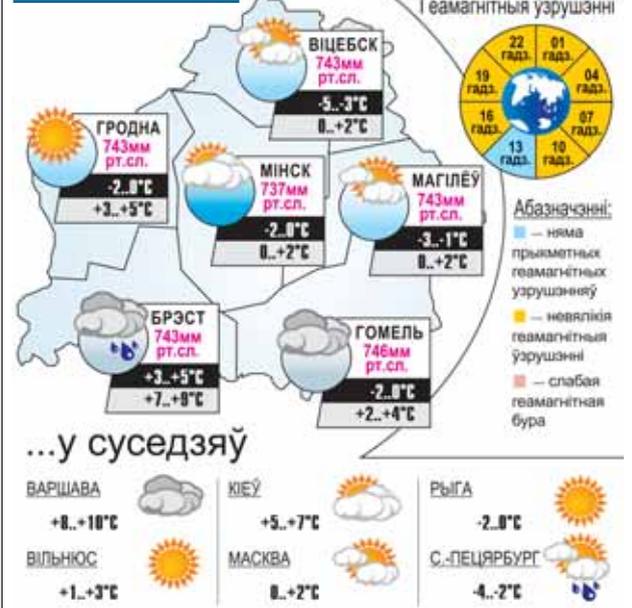
Генеральный директор А.Е. Кижук
Главный бухгалтер Т.В. Пашкель

Сонца	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск	7.46	18.56	11.10
Віцебск	7.37	18.45	11.08
Магілёў	7.36	18.46	11.10
Гомель	7.32	18.44	11.12
Гродна	8.01	19.12	11.11
Брэст	8.00	19.14	11.14

Імяніны

Пр. Аляксандра, Астапа, Георгія, Данілы, Цімафея, К. Клаўдзіі, Ружы, Эльвіры, Віктара.

ЗАЎТРА

Дальфінадарог	Папулярны гатунак салаты	Малая планета № 4	«Жырафле-Жырафля» (камп'ютар)	Уборка бульбы ўручную	Сядзіба, хутар у Эстоніі
Горад на Урале (аўто «Урал»)	Тлен, прах, попел	Выкапнёвая смала	Вялікі князь ВКЛ у XIV—XV стст.	Дзяленне на крузе компаса	Старыя горады ў Беларусі
Фільм «Шлюб італьянскі» (актрыса)	Дапаможная тэрама	Баваўняная тканіна для бялізны	Надакучлівае насякомае ў жыллі	Скрынка — ліцейная форма	Прылада настаўніка
Замёрзлая вада	Шаноўная жанчына на Усходзе	Дэталі паляўнічага ружжа	Ахапак, бярэма, ручная ноша	Грошы ў залік наступных выплат	Правы прыток Ангары
Карціна «Тройка» (рускі жыванісец)	Лік — паказчык якасці бензіну	Багіня — маці багоў	Рэмень, паясная папруга	Горад-порт у Алжыры	
Ядавітая змяя з гадзюк	Старая назва буквары	Дугападобны паварот ракі	Атрыбут у спартыўных гульнях		

					5			
7		1	2	3				5
5				6	4	2		
	4	5				7		6
				4				
3	6					9	4	
		8	5	2				4
2				9	3	1		8
			8					

Судоку: адказаў гл. у табліцы.

9	2	7	8	4	1	3	5	6
2	5	7	4	9	3	1	6	8
3	8	6	1	5	7	9	4	2
1	7	2	6	4	8	9	3	5
6	4	5	3	8	8	2	7	1
5	3	9	7	6	4	8	2	1
7	6	1	2	3	8	4	8	4
8	2	4	9	1	5	6	3	7

СУДОКУ. У квадраце 9×9 клетак размясціце лічбы ад 1 да 9 уключна такім чынам, каб у кожным радку, кожным слупку, у блоках 3×3 клеткі, абмежаваных тлустай лініяй, кожная лічба сустракалася толькі адзін раз, без паўтораў.

УСМІХНЕМСЯ

Дзве сяброўкі.
— Я ўчора выклікала спецыяліста з фірмы «Муж на дзень».
— І як?
— Цудоўна! Адрамантаваў прас, павесіў гардзінку, урэзаў замок, спустошыў бар і халадзільнік, пераспаў з суседкай і паставіў мне фінгал!

Чацвёрты дзень качаю прэс... Тлушч на жываце невыносна баліць.

Адэса. Жонка купіла сабе штаны ў абліпку, надзела іх і ганарліва дэманструе мужу:
— Сёма, гэтая мадэль называецца «Капры». Ну, як я табе?

— Цыля, ім гэтая назва відавочна не падыходзіць. Капры — востраў, а не мацярык.

Нарада на іншапланетным караблі:
— Мы іх ад радзінцы ў Японіі vyrатавалі, метэарыт знішчыў і Расію, а яны нас усё на Марсе шукаюць!

Ведай нашых!

УСІМ СМЯРЦЯМ НАПЕРАКОР

Нялёгка жыццёвы шлях за спінай у **Івана Васільевіча Рагавіка**, які жыве ў вёсцы Старыя Кацуры Петрыкаўскага раёна. У гады Вялікай Айчыннай вайны ён ваяваў і застаўся інвалідам першай групы, потым — вельмі шмат працаваў. Разам з жонкай (светлая ёй памяць!) пражылі ні многа ні мала... 76 гадоў, выгадавалі чатырох дачок.
Цяпер у бацькі, дзядулі, прадзеда і нават прапрадзёда 9 унукаў, 12 праўнукаў, 4 прапраўнукі. 6 сакавіка шанюнаму Івану Васільевічу спаўняецца сто гадоў!
...Усім смярцям наперакор.
Віншуем!

Наталлю ЮРКЕВІЧ з Новалукомля **калегі** віншуюць з 55-годдзем! Жадаюць здароўя, радасці, поспехаў. Не хварэць, не сумаваць і многа разоў юбілей сустракаць.

Даты Падзеі Людзі

1536 год — нарадзіўся Пётр Скарга (Павенскі), царкоўна-рэлігійны і палітычны дзеяч Рэчы Паспалітай. У 1568 годзе — член ордэна езуітаў. З 1573-га змагаўся супраць рэфарматараў у Літве і Беларусі, настаўнічаў у заснаваных ім калегіях (Вільня, Полацк і інш.). У 1579-1584 гадах — заснавальнік і першы рэктар Віленскай езуіцкай акадэміі (Віленскага ўніверсітэта). З 1588-га — прыдворны прапаведнік караля Жыгімонта III Вазы. Мяркуючы, што рэлігійны саюз ліквідуе адасобленасць і варожасць паміж праваслаўнымі і каталікамі, створыць умовы для развіцця навукі і народнай асветы і ўмацуе ўнутранае адзінства і палітычную магутнасць Рэчы Паспалітай, стаў адным з ініцыятараў Брэсцкай царкоўнай уніі (1596). Аўтар рэлігійна-палітычных твораў. Памёр у 1612 годзе.

1853 год — на прэм'еры ў Венецыі са скандалам правалілася опера Джузэпэ Вердзі «Травіята», пасля прызнаная шэдэўрам сусветнага опернага мастацтва. Дарэчы, тое ж самае здарылася і з яе літаратурнай першакрыніцай — драмай Аляксандра Дзюма-сына «Дама з камеліямі». Першая пастаноўка драмы на сцэне ў 1852 годзе таксама скончылася правалам. Калі ж праз год з'явілася опера Вердзі, Дзюма аптымістычна заявіў: «Праз пяцьдзясят гадоў ніхто б і не ўзгадаў пра маю «Даму з камеліямі», але Вердзі абессмяроціў яе».

1937 год — нарадзілася Валянціна Уладзіміраўна Церашкова, лётчык-касманаўт СССР, Герой Савецкага Саюза (1963), кіраўнік Расійскага цэнтра міжнароднага навуковага і культурнага супрацоўніцтва пры ўрадзе РФ. Бацькі паходзяць з Беларусі. Першая ў свеце жанчына-касманаўт, першая ў свеце жанчына-пілот (камандзір) касмічнага карабля і першая ў свеце жанчына, якая здзейсніла адзіночны палёт у космас (без экіпажа) на караблі «Усход-6»; першая ў Расіі жанчына ў званні генерала (генерал-маёр авіяцыі ў адстаўцы). У 2000 годзе брытанская грамадская арганізацыя Асамблея «Жанчыны года» ўганаравала яе званнем «Жанчына стагоддзя» за заслугі ў справе асваення космаса на карысць міру і абароны экалогіі планеты.

Было сказана

Пётр СКАРГА:

«Статуты патрэбныя кожнай дзяржаве, як вочы целу. Без законаў няма дзяржавы».